

UNIVERZA V LJUBLJANI
Fakulteta za družbene vede

Nina Režen
Mentorica: doc. dr. Maja Garb

**PSIHOSOCIALNI PROFIL SAMOMORILSKIH
NAPADALCEV**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2005

KAZALO

1. UVOD.....	1
2. METODOLOŠKI OKVIR.....	2
2.1. PREDMET PREUČEVANJA	2
2.2. METODE.....	2
2.3. HIPOTEZE	2
2.4. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	3
2.4.1. SAMOMOR.....	3
2.4.2. SAMOMORILSKI NAPAD	5
3. TERORISTIČNE ORGANIZACIJE IN PROFIL TERORISTA	6
3.1. TERORISTIČNE ORGANIZACIJE	6
3.1.1. TERORISTIČNE ORGANIZACIJE, KI IZVAJAJO SAMOMORILSKE NAPADE.....	7
3.2. PROFIL TERORISTA.....	11
3.2.1. PSIHOLOŠKE ZNAČILNOSTI.....	12
3.2.2. STAROST	13
3.2.3. IZOBRAZBA IN DRUŽBENI RAZRED.....	14
3.2.4. ZAKONSKI STAN.....	16
3.2.5. FIZIČNI IZGLED	16
3.2.6. SPOL.....	16
4. SAMOMORILSKI NAPADI SKOZI ZGODOVINO.....	17
5. POMEN ORGANIZACIJE ZA SAMOMORILSKE NAPADALCE.....	22
5.1. REKRUTACIJA	22
5.2. URJENJE IN PRIPRAVA NA MISIJO.....	24
5.3. NAČRTOVANJE IN IZVEDBA NAPADA	26
6. RAZLOGI, DA SE NEKDO ODLOČI ZA SAMOMORILSKI NAPAD	27
6.1. RELIGIJA	27
10. 1. 1. PRIČAKOVANJE SPOLNIH USLUG.....	29
6.2. STATUS MUČENIKA PO SMRTI.....	31
6.3. UGODNOSTI ZA DRUŽINO.....	32
6.4. MAŠČEVANJE.....	33
6.5. NACIONALNI MOTIVI.....	34

6.6.	DOSTOJANSTVO VS. PONIŽANJE	34
6.7.	EKONOMSKI MOTIVI	35
6.8.	KRIZA IDENTITETE.....	36
6.9.	MOČAN VODJA.....	37
6.10.	SAMOMORILSKI NAPAD KOT IZHOD	38
7.	PSIHOSOCIALNI PROFIL SAMOMORILSKEGA NAPADALCA.....	38
7.1.	STAROST	39
7.2.	SPOL.....	41
7.3.	IZOBRAZBA.....	44
7.4.	DRUŽBENI RAZRED	45
7.5.	ZAKONSKI STAN.....	46
7.6.	PSIHOLOŠKA SLIKA	47
8.	PRIMERA PSIHOSOCIALNIH PROFILOV SAMOMORILSKIH NAPADALCEV	49
8.1.	TAMILSKI TIGRI	49
8.2.	LONDON 7. 7. 2005	51
9.	VERIFIKACIJA HIPOTEZ IN ZAKLJUČEK.....	58
10.	LITERATURA	62

1. UVOD

Vsakodnevne novice polnijo poročanja o samomorilskih napadih in številu žrtvah, ki jih povzročajo. Navadili smo se tudi že na prizore, ki prikazujejo razdejanje po samomorilskem napadu. Teroristične organizacije prevzemajo odgovornost za napade in v isti sapi razložijo njihov namen. Zdi se, da nam je vsaj približno jasno katere cilje želijo organizacije, ki izvajajo samomorilske napade, z njimi doseči. Toda ali so to res tudi cilji samomorilskih napadalcev? So se zaradi ciljev, za katere se bori teroristična organizacija, ki ji pripadajo, res pripravljene podati v gotovo smrt?

Večina samomorilskih napadov se odvija daleč stran od nas in zato sčasoma postanejo le statistika. Samomorilske napadalce smo označili kot neizobražene in revne verske fanatike, ki ne najdejo smisla v življenju in se zato odločijo za alternativo, ki jim ponuja raj v zamenjavo za bedo, v kateri živijo. Da pa ne bi samomorilski napadi postali za javnost v zahodnem svetu zgolj stvar nekoga drugega, ki se ga ne tiče, teroristične organizacije poskrbijo, da se vsake toliko časa tudi zahodni svet spopade s samomorilskim napadom. To nas sili, da se vedno znova sprašujemo, kdo, kdaj in zakaj. Ravno to so tudi vprašanja, na katera želim v diplomski nalogi odgovoriti. Kdo so posamezniki, ki se odločijo za izvedbo samomorilskega napada, in kaj jih v to žene?

Zdi se mi smiselno, da na začetku predstavim samomor, saj samomorilski napad to zagotovo je. Nadaljevala bom s terorističnimi organizacijami, saj je vsak samomorilski napad teroristično dejanje in so organizacije neke vrste pokroviteljice le-teh. Ker gre za teroristično dejanje, so vsi samomorilski napadalci tudi teroristi, zato bom del diplomske naloge posvetila oblikovanju profila terorista. Tako se bo oblikovala splošna slika o samomoru in terorizmu kot podlaga za lažje razumevanje samomorilskih napadov in napadalcev.

V nadaljevanju se bom posvetila zgolj samomorilskim napadom, začeni s kratkim pregledom zgodovine napadov, ki bo pokazal, da samomorilski napadi niso izum 21. stoletja. Prešla bom na zelo pomemben del diplomske naloge – vpliv organizacije na samomorilske napadalce. Prepričana sem namreč, da odigrajo organizacije, ki

samomorilske napade pripravljajo, izredno pomembno vlogo pri pripravi posameznika za tak napad. V prvi vrsti pripomorejo k odločitvi posameznika za tako dejanje, pozneje pa poskrbijo, da se posameznikova odločitev utrdi in da napad tudi izpelje. Prešla bom še na bistvo diplomske naloge – razloge, zaradi katerih se posameznik odloči za izvedbo samomorilskega napada in psihosocialni profil povprečnega samomorilskega napadalca. Ugotovitve bom dokazovala in preverjala z resničnimi primeri.

2. METODOLOŠKI OKVIR

2.1. PREDMET PREUČEVANJA

Predmet preučevanja v diplomski nalogi so samomorilski napadalci in v tej povezavi tudi samomor, teroristi in teroristične organizacije. Opredelitev teh pojmov je nujna za lažje razumevanje obravnavane teme.

Cilj diplomske naloge je preučiti motive samomorilskih napadalcev za izvajanje napadov in oblikovati psihosocialni profil povprečnega samomorilskega napadalca. V profil vključujem starost, spol, izobrazbo, družbeni razred, ki mu samomorilski napadalci pripadajo, zakonski stan in psihološko sliko samomorilskih napadalcev.

2.2. METODE

V diplomskem delu uporabljam različne raziskovalne metode. Bistvenega pomena sta analiza pisnih virov in virov z interneta ter primerjava izsledkov. V prvih poglavjih uporabljam deskriptivno nalogo za pojasnjevanje temeljnih pojmov, v poglavju o zgodovini samomorilskih napadov pa zgodovinsko-razvojno analizo in za študijo primerov ekstenzivno raziskovalno metodo.

2.3. HIPOTEZE

Hipoteza 1: Samomorilski napadalci so večinoma mladi neporočeni moški.

Hipoteza 2: Večina samomorilskih napadalcev je neizobraženih ali slabo izobraženih.

Hipoteza 3: Večina samomorilskih napadalcev pripada najnižjemu družbenemu razredu.

Hipoteza 4: Samomorilski napadalci so motivirani z religioznimi ali drugimi ideološkimi cilji.

2.4. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

2.4.1. SAMOMOR

Pred analiziranjem samomorilskih napadalcev se moramo najprej na kratko podučiti o samomoru in samomorilske napadalce pogledati zgolj kot samomorilce. V ta namen povzemam teorije nekaterih najpomembnejših avtorjev.

»Recimo, da je samomor (suicidum) dejanje, s katerim se človek usmrti. Pri tem ga vodi težnja, da si vzame življenje, oziroma iz njegovega vedenja razberejo tak namen ljudje okoli njega.« Tako je na zelo preprost način samomor definirala L. Milčinski (1985: 11).

E. Durkheim pravi, da določajo stopnjo samomorilnosti odnosi med posamezniki in družbo. Tako razlikuje štiri vrste samomora: egoistični, altruistični, anomični in fatalistični (Haralambos, Holborn, 1999: 826, 827).

EGOISTIČNI SAMOMOR se pojavlja, kadar je povezanost posameznika z okoljem zelo nizka. Posamezniki imajo občutek, da družbene norme zanje nimajo več pomena. Počutijo se osamljene. Taki primeri so lahko brezposelne osebe, izolirane osebe ipd. (Haralambos, Holborn, 1999: 827, in Milčinski, 1985: 20).

ANOMIČNI SAMOMOR se pojavlja v družbenih okoliščinah, v katerih izgubljajo normativne vrednote neke skupnosti svojo obvezujočo moč. Praviloma se to dogaja v industrijskih družbah, ko družba posameznika ne uravnava dovolj (Haralambos, Holborn, 1999: 827, in Milčinski, 1985: 20).

Pri ALTRUISTIČNEM SAMOMORU gre za žrtvovanje. Posameznik je močno integriran v družbo in se kot član le-te žrtvuje za dobro skupnosti. Take primere najdemo v vojaških herojstvih, samomorih v sektah ... (Haralambos, Holborn, 828, in Milčinski, 1985: 20).

FATALISTIČNI SAMOMOR se pojavlja v primeru previsoke stopnje omejenosti posameznika s strani družbe. Značilni primeri so samomori v taboriščih, zaporih, med sužnji itd. (Haralambos, Holborn, 1999: 828).

Pomemben pogled na samomor ponuja tudi J. D. Douglas, ki opozarja, da je treba obravnavati vse vrste samomorov glede na pomen, ki so ga temu dejanju pripisovali tisti, ki so si vzeli življenje. Za vsakim dejanjem namreč stoji drug motiv in družbeni pomen, ki je povezan z družbo in kontekstom, v katerem se zgodi. Douglas meni, da gre vzroke za samomor iskati med naslednjimi razlogi: v želji po transformaciji duše (samomor kot način prihoda v nebesa), v želji po transformaciji jaza (samomor kot sredstvo, s katerim prisiliš druge, da o tebi razmišljajo drugače), samomor kot sredstvo za doseganje naklonjenosti ali simpatije drugih ter samomor kot sredstvo maščevanja (vzbujanje občutka krivde pri drugih) (Haralambos, Holborn, 1999: 830).

J. Baechler pojmuje dejanje samomora kot način reševanja problema, ko oseba spozna, da ni primerne alternativne rešitve. Poudarja, da je pri iskanju vzrokov za samomor treba upoštevati pomembnost osebnih dejavnikov, specifičnih za vsakega posameznika. Samomori deli na štiri glavne vrste.

ODREŠILNI SAMOMOR, ki se uporablja za ublažitev neznosne situacije, kot odziv na žalost zaradi izgube ali celo kot sredstvo samokaznovanja.

AGRESIVNI SAMOMOR se uporablja kot sredstvo za škodovanje drugi osebi ali več ljudem. J. Baechler loči več vrst agresivnih samomorov:

- *maščevalni samomor*, katerega cilj je dati drugi osebi občutek krivde ali pa poskrbeti, da je ta oseba deležna kazni s strani družbe,
- *kriminalni samomor*, katerega cilj je umor druge osebe med samomorilnim vedenjem,
- *izsiljevalski samomor* naj bi povzročil spremembo obnašanja druge osebe,
- *roteči samomor* pa izraža potrebo po pomoči.

SAMOMOR ZAOBLJUBLJENIH prinese doseganje nečesa, kar samomorilec posebno ceni. Npr. samomor, da se pridružimo ljubljeni osebi v posmrtnem življenju.

Ostane še SKURILNI SAMOMOR, ki pa ni tipični samomor, saj ne pomeni nujne smrti. Gre za odločitev za tveganja, ki lahko vodijo v smrt. Obstajata dve vrsti skurilnega samomora: božja sodba, ko se hoče posameznik dokazovati pred drugimi

s svojim pogumom, in tvegane igre, kot je na primer ruska ruleta (Haralambos, Holborn, 1999: 830, 831).

Zgoraj navedene klasifikacije avtorjev sestavljajo kolaž, ki delno pokaže sliko tudi o samomorilskih napadalcih. Samomorilske napadalce lahko obravnavamo kot samomorilce, saj je njihova smrt ob predvidevanju, da bo akcija uspešna, neizbežna. Kot bi rekel Milčinski, je samomorilski napad dejanje, s katerim se človek usmrti. Po Durkheimovi klasifikaciji samomorov lahko samomorilske napade pojmuje kot altruistične samomore, saj se posamezniki, ki se za tako dejanje odločijo, štejejo za mučenike, ki se borijo za višji cilj. Se torej žrtvujejo za skupnost, v katero so močno integrirani. Glede na osebne motive, ki jih kot možne razloge za samomor ponuja Douglas, bi samomorilskemu napadalcem pripisali bodisi željo po transformaciji duše bodisi željo po transformaciji jaza ali pa je samomorilski napad sredstvo za doseganje naklonjenosti ali simpatije drugih. Če govorimo o maščevanju, lahko gre v tem primeru le za maščevanje sovražniku, nikakor pa ne svojim bližnjim, saj naj bi bil samomorilski napad častno dejanje, na katerega bi morali biti družina in bližnji ponosni. Vsekakor pa, ne glede na osebne motive ali razloge, gre pri samomorilskem napadu za agresivni – kriminalni samomor, kot to opredeli Baechler. Cilj samomorilskega napada je vedno umor (vsaj ene) druge osebe med samomorilnim vedenjem.

To seveda ni vse. Ne samomorilcev samih, še manj pa samomorilskih napadalcev, ne moremo gledati skozi črno-bela očala in jih na tako preprost način potisniti v enega od predalčkov, ki smo jih oblikovali. Motivi in razlogi se med sabo prepletajo in dopolnjujejo. Moj namen je, da mi bo skozi diplomsko nalogo uspelo dopolniti ta mozaik in dobiti čim bolj popolno sliko samomorilskih napadalcev.

2.4.2. SAMOMORILSKI NAPAD

Splošno sprejete definicije samomorilskega napada nisem zasledila, zato naj zapišem svoje razumevanje samomorilskega napada, ki me bo vodilo skozi celotno delo.

Samomorilski napad razumem kot obliko nekonvencionalnega bojevanja, za katerega se odloči posameznik ob polni zavesti, da bo dejanje pomenilo njegovo ali njeno gotovo smrt. Cilj samomorilskega napada je povzročiti poleg svoje smrti tudi smrt čim večjega števila nasprotnikov.

3. TERORISTIČNE ORGANIZACIJE IN PROFIL TERORISTA

3.1. TERORISTIČNE ORGANIZACIJE

»Teroristična organizacija je politično gibanje, ki uporablja teror kot orožje za doseg svojih ciljev,« pravi kratka in priročna definicija teroristične organizacije, podana na spletni strani WorldNet (WorldNet, 2005: <http://wordnet.princeton.edu/perl/webwn?s=terrorist+organization>). Ker pa kratko velikokrat pomeni tudi pomanjkljivo, si pogledjmo značilnosti terorističnih organizacij nekoliko bolj podrobno.

Teroristične organizacije se med sabo razlikujejo po mnogih elementih, imajo pa tudi nekaj skupnih značilnosti, ki jih opredeljujejo. Ameriški Center za raziskovanje terorizma (*The Terrorist Research Center*) je leta 1999 objavil raziskavo, v kateri je opredelil bistvene značilnosti terorističnih organizacij:

Ker teroristi delujejo v sovražnem okolju je glavna skrb organizacije varnost, ki jo zagotavljajo s celično strukturo. Na ta način vsak član organizacije pozna le nekaj svojih sodelavcev, kar neposredno pomeni varnost za vse druge. Vsaka izdaja se takoj kaznuje s pohabljenjem ali celo z umorom. Vsakršno trenje znotraj celice proizvaja nevarnost, zato je razumevanje znotraj celice bistvenega pomena, še posebej če je ne vodi karizmatični vodja, kot je to običajno (Whittaker, 2001: 32).

Teroristične skupine si, če jih ne podpira vlada, najdejo simpatizerje, ki so jim pripravljeni pomagati. Podporne strukture lahko predstavljajo aktivne ali pasivne člane, po navadi pa oskrbujejo operativne teroriste z logistično podporo, obveščevalnimi podatki, propagando, rekruti in denarjem (Whittaker, 2001: 32).

Rekrutske baze terorističnih organizacij so praviloma dijaki in študentje, ki kažejo predanost ciljem, za katere se organizacija zavzema. Organizacije, ki so etnično čiste, iščejo rekrute na podlagi osebnih poznanstev (Whittaker, 2001: 33).

Urjenje se glede na potrebe razlikuje po stopnjah. Člani z izkušnjami in tisti, ki so bili deležni daljših in zahtevnejših urjenj, se lahko po usposobljenosti primerjajo z oboroženimi silami. Na drugi strani pa so t. i. *throw away* operativci, ki so pred aktivacijo deležni le nekaj več od spodbudnih besed. Praviloma se vsi naučijo vsaj uporabe osebnega orožja in eksploziva, nujno pa je tudi, da so dobro poučeni o ciljnih skupine, ki ji pripadajo (Whittaker, 2001: 33).

Teroristične akcije vključujejo umore, bombardiranje, požiganje, ugrabitve ljudi in letal, zaplembe, zasedbe stavb in sabotaže. Vedno več je tudi ekološkega terorizma. Z razvojem moderne tehnologije pa se krepi tudi možnost uporabe jedrskega, biološkega in kemičnega orožja. Tarče in način napada izbirajo glede na cilj, ki ga z napadom želijo doseči: ali gre le za pritegnitev pozornosti, zbiranje resursov, odstranitev grožnje ali pa zgolj za demonstracijo moči organizacije (Whittaker, 2001: 33).

Zagotovo je cilj vseh terorističnih organizacij prepričati ciljno publiko, da bi videli svet, kot ga vidijo oni.

3.1.1. TERORISTIČNE ORGANIZACIJE, KI IZVAJAJO SAMOMORILSKE NAPADE (povzeto po Gunaratna, 2000, in Nedog, 2002: 57)

TAMILSKI TIGRI – *Liberation Tigers of Tamil Eelam* (LTTE)

LTTE se borijo proti oboroženim silam Šrilanke, napadajo pa tudi politične tarče. Njihov cilj je samostojna država na delu Šrilanke, kjer živijo Tamilci. Člani so predvsem revni kmetje in brezposelna mladina pod vplivom ekonomske in socialne diskriminacije. Velik del sredstev dobivajo od Tamilcev, ki so razseljeni po vsem svetu.

Vsi člani dobijo po končanem usposabljanju kapsulo cianida, ki jo nosijo okrog vratu in jo pregriznejo, če jim grozi ujetje. Samomorilski napadalci dosežejo mučeništvo, če uspešno izvedejo samomorilski napad in tudi če se izognejo ujetju pri poskusu izvedbe samomorilskega napada. (Tamil Tigers: A fearsome force, 2000: http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/526407.stm)

HAMAS

Hamas je največje in najbolj vplivno muslimansko palestinsko gibanje. Deluje na območju Gaze in Zahodnega brega ter tudi v notranjosti Izraela, in sicer pod okriljem palestinskega vodstva. Bori se proti kakršni koli prisotnosti tujih sil na Bližnjem vzhodu, proti sekularizaciji in proti modernizaciji, ker naj bi ta omajala trdno vero muslimanov. Temelji na ostri disciplini, popolni zavezanosti islamu in odlični psihični pripravljenosti. Do Izraela zavzema trdna nekompromisna stališča. Shin Bet (izraelska varnostna organizacija) in Mossad (izraelska obveščevalna služba) skušata regulirati učinkovitost Hamasa in PIJ-a z odstranitvijo njunih ključnih operativcev in vojaških vodij. Hamas podpirata Iran in Sirija (Gunaratna, 2000 in Perne, 1999: 64–66).

PALESTINSKI ISLAMSKI JIHAD (PIJ)

PIJ so v 70. letih ustanovili militantno usmerjeni Palestinci. Cilj je ustanoviti islamsko palestinsko državo in uničiti Izrael z napadi na vojaške in civilne cilje v Izraelu in na palestinskih ozemljih. Delujejo na območjih Izraela, Zahodnega brega in Gaze. Podpirata ga Iran in Sirija (Palestine Islamic Jihad, 2005: <http://library.nps.navy.mil/home/tgp/pij.htm>).

HEZBOLLAH – *Hizbullah*

Hezbollah (Stranka Boga) je libanonska krovna organizacija radikalnih islamskih šiitskih skupin in organizacij. Njen cilj je ustanoviti islamsko državo, ki se bo ravnala

izključno po Koranu in šariji¹ ter doseči umik Izraela iz Libanona. Hezbollah je prav tako pomemben dejavnik v libanonski politiki in v javnem življenju, saj skrbi za socialno oskrbo, upravlja s šolami, bolnicami in kmetijskimi službami. Vodi satelitski televizijski kanal al-Manar. Hezbollah deluje tudi kot politična stranka. Njihov največji sovražnik so Izrael in njegovi zavezniki, še posebej ZDA. Hezbollah deluje v Libiji kot država v državi. Podpirajo jo Iran, Sirija in Libija (Perne, 1999: 67, 68, in Gunaratna, 2000, in Hezbollah, 2005: <http://www.cfrterrorism.org/groups/hezbollah.html>).

EGIPTOVSKI ISLAMSKI JIHAD (EIJ) in JAMAAT AL-ISAMIYYA (IG)

EIJ in IG sta sunitski islamski radikalni verski organizaciji v Egiptu. Njun cilj je strmoglaviti egipčansko vlado in vzpostaviti islamsko vladavino po vzoru Irana. IG izvaja napade na vlado, kristjane, pa tudi na druge cilje v Egiptu. EIJ izvaja večino operacij zunaj Egipta. Obe organizaciji (še posebej pa EIJ) sta povezani z Al Kajdo. Podpirajo ju Iran, Pakistan in Afganistan (Perne, 1999: 68, 69 in Jamaat, 2004: <http://www.cfrterrorism.org/groups/jamaat.html>).

ALŽIRSKE OBOROŽENE ISLAMSKÉ SKUPINE – *Groupe Islamique Armé* (GIA)

GIA je radikalen del glavne islamske opozicije v Alžiriji. Bori se za vzpostavitev islamske vlade. Število njenih pripadnikov ni znano, predvidevajo pa, da se giblje od nekaj sto do nekaj tisoč. Povprečne ocene se gibljejo pri okrog 2.500 članih. Operativci so večinoma brezposelni, mlajši od 25 let, ki živijo v mestih. Precej je tudi starejših članov, ki se lahko pohvalijo z obsežno kazensko kartoteko. Sredstva zbirajo med podporniki islama in Alžirci, živečimi zunaj domovine, pa tudi z oboroženimi ropi bank. Samomorilski napadi niso njihova glavna dejavnost (Gunaratna, 2000 in Whittaker, 2001: 145).

¹Šarija – tudi šeria ali šeriat – se po navadi prevaja kot islamsko pravo ali islamski verski zakon. V bistvu pa gre za skupek pravil in dolžnosti oz. skupek vseh božjih zapovedi, ki so izpeljane iz Korana in Izroči (Rajšp, 2004: 22).

INDIJSKA BARBAR KHALSA INTERNATIONAL (BKI)

BKI se zavzema za odcepitev Khalistana od Indije in razglasitev samostojne države. Število njihovih samomorilskih napadov je zelo majhno. Predvidevajo, da jo podpira teroristična skupina, ki deluje v Nemčiji (Gunaratna, 2000).

DELAVSKA STRANKA KURDISTANA (PKK) V TURČIJI

Marksistična separatistična skupina PKK se je do aretacije voditelja A. Ocalana zavzemala za samostojen Kurdistan. Danes zahtevajo avtonomnost in enake pravice. PKK v svojem boju uporablja gverilsko vojskovanje in teroristične napade, od ugrabitev tujih turistov v Turčiji do samomorilskih napadov in napadov na turška veleposlaništva v Evropi. PKK deluje v Turčiji, Evropi in na Srednjem vzhodu. Nekaj pomoči prejemajo od Sirije, Iraka in Irana (Kurdistan Workers' party, 2004: <http://www.cfrterrorism.org/groups/kurdistan.html> in Kurdistan Workers' Party (PKK), 2004: <http://www.fas.org/irp/world/para/pkk.htm>).

AL KAIDA

Al Kaida je mednarodna teroristična mreža, katere vodja je razvpiti Osama bin Laden. Njeno delovanje je usmerjeno proti ZDA in Izraelu ter njunim zaveznikom. V letih od 1991 do 1996 je bila Al Kaida nastanjena v Sudanu, od 1996 do 2001 pa v Afganistanu. Trenutno ni znano, kje se nahaja njihov glavni štab. Ameriške obveščevalne službe predvidevajo, da je v Pakistanu v bližini afganistanske meje. Organizacija ima razvejano mrežo avtonomnih celic, razporejenih po vsem svetu (Al-Qaeda, 2003: <http://cfrterrorism.org/groups/alqaeda.html>). Al Kaida je odgovorna za napad na WTC v New Yorku 11. 9. 2001 (Pillar, 2004).

ČEČENSKE UPORNIŠKE SKUPINE V RUSIJI

Čečeni so velika muslimanska etnična skupina, ki živi na območju Kavkaza. Konflikt med Čečeni in Rusi sega v 18. stoletje, ko je čečenski vojaški poveljnik šejk Mansur napovedal Rusiji sveto vojno. Med drugo svetovno vojno jih je Stalin obtožil

sodelovanja z nacisti in jih deportiral v Kazahstan. Desettisoči so umrli, preživeli pa so se lahko vrnil v domovino po Stalinovi smrti. Oblikovale so se čečenske uporniške skupine, ki se borijo za neodvisnost Čečenije. Med drugim se poslužujejo tudi samomorilskih napadov (Chechenya-based Terrorist, 2004: <http://cfrterrorism.org/groups/chechens.html> in Kriza na Kavkazu, 2005: http://24ur.com/bin/story.php?story_id=161§ion_id=3&cl=z1).

SKUPINE, KI SE BORIJO ZA SAMOSTOJNOST KAŠMIRJA

Po razglasitvi neodvisnosti Pakistana in Indije leta 1947 se je začel spor za Kašmir, ki si ga lastita obe državi. Spor se do danes še ni rešil. Pojavile pa so se tudi skupine, ki se borijo za samostojnost Kašmirja. Te za svojo taktiko uporabljajo tudi samomorilske napadalce.

3.2. PROFIL TERORISTA

Večina teroristov se šteje za žrtve in ne agresorje. Smatrajo se za predstavnike zatiranih, ki si sami ne morejo pomagati, zato je boj njihova obveza in dolžnost, ne pa stvar prostovoljne izbire. Zase menijo, da so moralnejši, bolj občutljivi in bolj plemeniti od večine. Svojo vlogo definirajo kot vlogo »žrtvenega jagnjeta«. Ideja, da so pripravljeni umreti za višje cilje, jim daje pogum in samozavest. Sovražnike vidijo kot močnejše, ki imajo na izbiro dovolj alternativ, sami pa se lahko borijo le s terorističnimi dejanji. Na umore, ki jih zagrešijo, ne gledajo kot na umore, ampak kot na pravično kazen. Vse žrtve so namreč obravnavane kot izdajalci oz. sovražniki (Thackrah, 2004: 210, 211).

Teroristi verjamejo, da bodo zaradi nasilja, ki ga izvajajo, drugi spoznali svojo zмотo in uvideli njihov prav ter umaknili podporo režimu, proti kateremu se borijo, ali jih celo podprli. Večina teroristov je fanatikov, ki se zavzema za agresivno konfrontacijo z režimom v imenu družbene pravičnosti, in individualistov, katerim terorizem predstavlja globoko osebno zadoščenje, daje občutek izpolnjenosti skozi popolno predanost in občutek moči z zadajanjem bolečine in jemanjem življenja drugim. Pri mnogih teroristih so zaznali občutek negotovosti, željo po tveganju in samomorilska nagnjenja. Sodelovanje pri terorističnih operacijah jim pomaga izpolnjevati sebe in

graditi lasten ego (Thackrah, 2004: 208). Trackrah (2004: 212) trdi, da so teroristi sociopati, saj nimajo nobenega občutka krivde ob ubijanju nedolžnih ljudi.

Profil terorista je zelo težko oblikovati, saj se zelo razlikujejo po vrednotah, glede na njihovo kulturo in ideale. Mnogo teorij opisuje teroriste kot osebe, ki se z izjemno lahkoto poistovetijo (Thackrah, 2004: 212).

3.2.1. PSIHOLOŠKE ZNAČILNOSTI

Teroristi so ljudje, ki se počutijo odrinjene iz družbe ali pa se vidijo kot žrtev krivic. Predani so svoji politični usmeritvi ali veri. Zvesti so eden drugemu, za nezvestobo skupini pa bodo obračunali bolj kruto kot s sovražnikom. Ne kažejo nobenega strahu, obžalovanja ali kesanja.

Ferracuti in Bruno sta opredelila naslednje psihološke značilnosti teroristov:

- nasprotovanje avtoriteti,
- slabo in pomanjkljivo razumevanje okoliščin,
- podvrženost konvencionalnim vzorcem obnašanja,
- čustvena neobčutljivost za posledice svojih dejanj,
- motnje v spolni identiteti,
- vraževernost,
- stereotipno razmišljanje,
- samouničevalnost,
- nizka stopnja izobrazbe,
- zaznavanje orožja kot fetiša in
- privrženost nasilnim subkulturnim normam (Hudson, 1999: 50).

Značilnosti teroristov, kot jih navaja Thackrah (2004: 216): netolerantnost, dogmatizem, avtoritarnost ter krutost in neusmiljenost, se v veliki meri skladajo z značilnostmi, ki sta jih opredelila Ferracuti in Bruno. Sklepamo lahko, da so omenjene značilnosti res presek skupnih značilnosti teroristov. Sporna se mi zdi le trditev, da je za teroriste značilna avtoritarnost, saj kolikor je znano, teroristi delujejo v skupinah s strogo načrtano hierarhijo. Glede na to, da so pripravljeni tvegati vse, dostikrat tudi svoje življenje, za nek cilj in da akcije, ki jih izvajajo, zahtevajo popolno

predanost, poslušnost in zaupanje v tistega, ki jih v akcijo napoti, bi lahko rekli, da sledijo avtoriteti.

Thackrah (2004: 212, 216) k temu še dodaja, da gre pri teroristih pogosto za introvertirane osebnosti in osamljene ljudi. Mnogim med njimi je bila teroristična skupina prva družina. Nagnjeni so k poenostavitvi kompleksnih situacij – svet gledajo skozi črno-bela očala in neomajno verjamejo v pravilnost in pravičnost svojih dejanj. Imajo željo po spodbujanju sprememb z grožnjami ali uporabo nasilja, saj menijo, da noben drug način ne bo prinesel rezultatov. Ker orožje simbolizira moč, zvesto in pazljivo skrbijo za svoje orožje.

3.2.2. STAROST

Operativni teroristi so praviloma mladi, saj jih teroristične skupine novačijo še kot otroke, prek družin, ki jih vzgajajo v veri, da je edini pravi način za dosego cilja nasilje.

Thackrahov (2004: 212) pregled terorističnih skupin je pokazal, da so sestavljene večinoma iz samskih moških, starih od 22 do 24 let, z nekaj univerzitetne izobrazbe.

Russell in Miller sta ugotovila, da je povprečna starost dejavnega terorista od 11 do 25 let. Izjema so palestinski, nemški in japonski teroristi, med katerimi se ta meja giblje med 20 in 25 leti. Tudi neka druga raziskava je pokazala, da je bila najvišja starost teroristov 22 ali 23 let, pozneje pa se je ta doba dvignila na 28 do 30 let (Hudson, 1999; 47–48).

Taylor je ugotovil, da so bili teroristi v 80. letih stari okrog 20 let, neporočeni, opozoril pa je, da so se številke precej razlikovale od skupine do skupine. Tamiški tigri so imeli npr. veliko članov, starih od 16 do 17 let. Laqueur opozarja, da so arabske in iranske skupine za nevarne misije uporabljale tudi dečke, stare od 14 do 15 let. Po eni strani, ker so bolj ubogljivi, in po drugi strani, ker ne pritegnejo tolikšne pozornosti in lahko misijo speljejo bolj neovirano (Hudson, 1999; 47–48).

V mnogih državah, ki so jih ali jih pestijo etnično, politično ali versko nasilje (npr. Alžirija, Kolumbija, Šrilanka) teroristične skupine pridobivajo vedno mlajše člane, saj je realnost mladih nasilje in prelivanje krvi, hkrati pa ne vidijo drugačne prihodnosti.

Zgoraj navedene raziskave nam jasno pokažejo, da so teroristi, ali pa vsaj operativni teroristi, mladi – v veliki večini mlajši od 30 let. Glede na to lahko sklepamo, da se v času najstniških let niso uspeli razviti v popolne osebnosti, kar se izraža v pomanjkanju samozavesti. To pomanjkanje skušajo nadoknaditi z nasilnimi dejanji, občutek intime pa nadomestijo z vero v magičnost nasilja in krvi. V njihovih očeh je teroristična organizacija idealen kraj (Thackrah, 2004: 216). Menim pa, da so voditelji teh skupin mnogo starejši od njenih članov. Toda voditeljev ne bomo srečali kot operativcev na terenu. Ostajajo v ozadju, od koder vlečejo niti. Ravno tukaj pa so starost in izkušnje, ki pomagajo graditi tudi karizmo, največja prednost.

3.2.3. IZOBRAZBA IN DRUŽBENI RAZRED

Na splošno imajo teroristi vsaj povprečno izobrazbo. Russell in Miller sta ugotovila, da imata dve tretjini teroristov neke vrste višjo izobrazbo. Med teroristi srečamo vse vrste poklicev, tako da ne bi mogli trditi, da nek poklic proizvaja teroriste. Med teroristi je tudi velik odstotek brezposelnih in študentov. 50–70 % mlajših članov terorističnih skupin Latinske Amerike so študentje. Večinoma gre za otroke staršev višjega srednjega sloja, ki so se šolali na višji ravni, vendar šolanja niso dokončali (Hudson, 1999: 57 in Thackrah, 2004: 212). Višje izobraženi rekruti praviloma dobijo višje mesto in bolj odgovorne naloge. Vodje so pogosto dobro izobraženi posamezniki (zdravniki, novinarji, odvetniki, profesorji ...)² (Hudson, 1999: 57).

² Vodja PFLP (*Popular Front for the Liberation of Palestine*) George Habash je bil zdravnik. Vodja PLO Jaser Arafat je bil diplomirani inženir. Mario Santucho je bil ekonomist. Raúl Sendic in Baader-Meinhof's Horst Mahler sta bila odvetnika. Urika Meinhof je bila novinarka. RAF in Rdeče brigade so sestavljali izključno razočarani intelektualci (Hudson, 1999: 57).

Dve tretjini teroristov, ki sta jih v raziskavo vključila Russell in Miller, izhajajo iz srednjega ali celo višjega družbenega razreda. Izjema tu so le FARC,³ PKK, LTTE in palestinske ter islamske fundamentalistične organizacije. Pokazalo se je tudi, da so člani terorističnih skupin v Evropi, ZDA in na Japonskem mladi iz višjih slojev ali iz bogatih družin, ki jih privlači politični radikalizem zaradi občutka krivde nad mizernim življenjem precejšnjega dela ljudi na svetu (Hudson, 1999: 57). Raziskava Thackraha (2004: 216) je pokazala, da prihajajo teroristi večinoma iz premožnih, urbanih družin srednjega sloja ter da mnogi uživajo dokaj zavidljiv socialni položaj. Raziskava Marca Sagemana, forenzičnega psihiatra, pa je razkrila, da 75 % od 400 teroristov, kolikor jih je zajel v raziskavo, pripada srednjemu ali višjemu sloju. Dve tretjini teroristov je obiskovalo univerzo (Power, 2005: 21).

Kljub temu pa je očitno, da prihajajo člani terorističnih organizacij, ki delujejo v tretjem svetu ali v državah na prehodu, ki se še razvijajo (npr. FARC, LTTE, PKK ...), iz vrst delavskega ljudstva in nižjih družbenih slojev. Arabske teroristične organizacije sestojijo v veliki večini iz revnih ljudi – v precejšnjem deležu so to begunci. Skoraj vsi njihovi voditelji pa, za razliko od ostalih članov organizacij, izhajajo iz srednjega ali višjega družbenega sloja (Hudson, 1999: 58).

Popolnoma razumljivo in pričakovano je, da so voditelji visokoizobraženi in finančno dobro preskrbljeni posamezniki iz višjega sloja prebivalcev, saj le tako lahko dobro opravljajo svoje naloge. Izobrazba in splošna razgledanost omogočata dobro načrtovane akcije, finančna in materialna sredstva pa pomagajo pri njihovi izpeljavi. Zelo pomembna stvar, ki je ne bi smeli zanemariti, ko govorimo o voditeljih iz višjega sloja prebivalcev, so zveze in poznanstva. Krog ljudi, s katerimi so se srečevali še pred pridružitvijo teroristični organizaciji, lahko precej pripomore s takšno ali drugačno podporo k delovanju organizacije.

³ Kolumbijske revolucionarne oborožene sile – *Revolutionary Armed Forces of Colombia* (FARC) (Revolutionary Armed Forces of Colombia, 2005: <http://library.nps.navy.mil/home/tgp/farc.htm>)

3.2.4. ZAKONSKI STAN

Večina teroristov je neporočenih, saj družina zahteva čas, energijo, varnost in predanost. Po raziskavi Russella in Millerja sodeč je 80 % teroristov neporočenih, le 20 % pa poročenih (Hudson, 1999: 59). Verjetno je ogromno teroristov, ki živijo normalno življenje in so ugledni državljani v družbi, dobro izobraženi, z dobro službo do trenutka, ko jih njihova teroristična skupina ne pošlje na misijo. Na ta način so idealni izvrševalci, saj so nesumljivi in kot skrita bomba čakajo, da jo aktivirajo. To taktiko uporabljata predvsem ETA in IRA (Hudson, 1999: 57). Za take »skrite« teroriste lahko sklepamo, da imajo tudi družine.

3.2.5. FIZIČNI IZGLED

Teroristi so zdravi in močni, vendar se po zunanjem izgledu in obnašanju ne ločijo od ostale populacije v njihovem okolju. Pri izbiranju rekrutov je pomemben tudi povprečen izgled, saj se morajo stopiti z okolico. Teroristi so zato po navadi povprečne višine, brez izstopajoče fizične značilnosti, okvare, genske napake, permanentnih tatujev in podobno, po čemer bi bili zelo razpoznavni. Na ta način se zavarujejo tudi za primer, ko je obraz terorista znan, saj se ga ob dobri preobleki, spremembi pričeske ipd. v množici težko odkrije zgolj po fizičnih značilnostih (Hudson, 1999: 59, 60). Lahko bi rekli, da imajo teroristi enake značilnosti kot državni vohuni – njihova glavna značilnost je, da so tako povprečni, da so skoraj nevidni.

3.2.6. SPOL

Sodeč po raziskavah je večina teroristov moških. V letih od 1966–1976 so 80 % operacij usmerjali, vodili in izvajali moški. Tudi danes je več teroristov moških, nikakor pa ne gre zato zanemariti žensk v tej vlogi, saj njihova številka iz leta v leto narašča (Hudson, 1999: 60). Ženske, ki v terorističnih skupinah sodelujejo, po večini opravljajo podporne naloge in ne operativnih (Thackrah, 2004: 212), kar pa ne pomeni, da žensk v terorizmu ni.

Zgodovina nam lahko postreže s kar nekaj slavnimi teroristkami. Ena takih je gotovo Leila Khaled, članica PLO, ki je bila odgovorna za odmevno ugrabitev letala leta

1969. Leto pozneje je bila pri ugrabitvi letala aretirana. Po izpustu je šla na plastično operacijo obraza, da je lahko nadaljevala z ugrabitvami letal (FPA, 2005: http://www.fpa.org/newsletter_info2478/newsletter_info.htm).

Nemka Ulrike Meinhof je bila ena od ustanoviteljic Frakcije rdeče armade (*Rote Armee Fraktion*). Pozneje je sodelovala v protijedrskem gibanju, pobegu Andreasa Baaderja iz zapora, nekaj bančnih ropih in bombardiranjih industrijskih središč ter ameriških vojaških baz (Ulrike Meinhof, 2005: http://en.wikipedia.org/wiki/Ulrike_Meinhof).

Odmeven je bil tudi pojav ne dolgo pred tem ugrabljenega 19-letnega Patty Hearst v bančnem ropu, v katerem je sodelovala s *Symbionese Liberation Army* (Ramsland, 2005).

To je le nekaj primerov žensk, katerih imena so odmevala v povezavi s terorizmom. Veliko pa je še teroristk, bolj skromnih, ki so skrite v statistikah. Ko govorimo o ženskah v terorističnih skupinah, nikakor ne moremo mimo t. i. črnih vdov, ki kot samomorilske napadalke po Rusiji sejejo smrt.

4. SAMOMORILSKI NAPADI SKOZI ZGODOVINO

Umiranje za višji cilj se pojavlja, odkar je človek ugotovil, da so stvari, za katere se je vredno boriti; žrtvovanje pa je bilo vedno del vojne. Padle vojake so že od samega začetka bojevanja častili kot heroje, vojaki pa, ki so žrtvovali svoje življenje, da so zavarovali ali rešili sovojake, npr. z detonacijo granate ali eksploziva, da so jim omogočili varen umik pred približevanjem sovražnih čet, so bili nagrajeni z najvišjim priznanjem za pogum, tisti pa, ki so boje preživel, so počaščeni za psihično in fizično žrtvovanje. Koncept samomora v vojni je torej star kot človeštvo samo, pa vendar se je vedno zdelo, da je to obrambno dejanje, ko res ni drugega izhoda in ko žrtev enega človeka ali manjše skupine ljudi pomeni svobodo in rešitev množice drugih.

Za začetek samomorilskih napadov bi večina ljudi označila pojav japonskih kamikaz v drugi svetovni vojni. Zgodovinski primeri samomorilskih napadov pa naštevajo take

dogodke že veliko prej, zato to poglavje omenja nekaj prvih samomorilskih napadov ter se v spomin in opomin dotakne tudi tistih največjih.

Pomembno je, da nekateri avtorji omenjajo kot samomorilske napade tudi akcije, za katere je bilo vnaprej znano, da je majhna možnost preživetja. Takih primerov ne vključujem v svojo diplomsko nalogo, saj za samomorilski napad štejem le napad, v katerem je jasno, da bo napadalec umrl, in se le-ta odpravi na misijo s polno zavestjo, da to pomeni njegovo ali njeno smrt.

Za prvi zabeležen samomorilski napad bi lahko šteli v Stari zavezi zapisano Samsonovo odločitev, da podre nosilna stebra mestne hiše v Gazi in tako skupaj s sabo pokoplje še ogromno število Palestincev ter se na tak način maščuje⁴ (SP, Sod 16,16).

V prvem stoletju našega štetja so Zealoti in Sicari, dve fanatični judovski sekti, izvajali samomorilske napade na rimske okupatorje Judeje ter njihove zaveznike na javnih mestih.

⁴ "Tedaj so se zbrali filistejski knezi, da bi v veselju darovali svojemu bogu Dagónu veliko klavno daritev. Rekli so: »Naš bog nam je dal v roke Samsona, našega sovražnika.« Ljudstvo ga je videlo in hvalili so svojega boga, kajti rekli so: »Naš bog nam je dal v roke našega sovražnika; njega, ki je pustošil našo deželo in ki nam je pomnožil število pobitih.« Ko so bili tako dobre volje, so rekli: »Pokličite Samsona, da nam bo rajal.« Tedaj so poklicali Samsona iz ječe, da je rajal pred njimi. Postavili so ga med stebrovje, Samson pa je rekel dečku, ki ga je vodil za njegovo roko: »Pusti me, da se dotaknem stebrov, na katerih sloni hiša, in se oprem nanje.« Hiša pa je bila polna mož in žena. Bili so tam tudi vsi filistejski knezi in na strehi je bilo kakih tri tisoč mož in žena, ki so gledali Samsonovo rajanje.

Samson pa je zaklical h GOSPODU in rekel: »Gospod BOG, spomni se me, prosim, in mi samo še tokrat nakloni svojo moč. O Bog, naj se maščujem nad Filistejci vsaj za eno od svojih oces.« In Samson je zgrabil oba središčna stebra, na katerih je slonela hiša, se oprl nanju, na enega s svojo desnico in na drugega s svojo levico. In Samson je rekel: »Naj umre moja duša s Filistejci!« Oprl se je z vso močjo in hiša je padla na kneze in na vse ljudstvo, ki je bilo v njej. Mrtvih, ki jih je usmrtil pri svoji smrti, je bilo več kakor teh, ki jih je usmrtil, dokler je bil še živ. Nato so prišli njegovi bratje in vsa hiša njegovega očeta. Dvignili so ga in odnesli ter ga pokopali med Coro in Eštaóloom v grobnico njegovega očeta Manóaha.“ (SP, Sod 16,16).

Samomorilske napade je uporabljal tudi kult, ki je deloval v Iranu in Siriji od 11. do 13. stoletja. Asasini (The Assassins), kot so se imenovali, so ubijali predvsem muslimanske vladarje, katere so šteli za odpadnike in izdajalce, saj niso hoteli sprejeti njihove »prečiščene« različiice islama. Svoje akcije so pogosto izvajali na versko pomembnih ozemljih, na svete dni, česar namen je bil tudi propagirati svojo vero. Pomembno je, da so kot mnogi versko usmerjeni teroristi danes svojo smrt v takih akcijah pojmovali kot žrtvovanje, ki jim bo zagotovilo raj (Burgess, 2003).

V času križarskih vojn so vitezi templarji uničili eno svojih ladij in ubili 140 kristjanov z namenom ubiti desetkrat več muslimanov (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Še en primer samomorilskega napada iz zgodovine najdemo v belgijski revoluciji (1830–1839), ko je nizozemski kapitan topnjače Jan van Speyk razstrelil svojo ladjo v pristanišču Antwerpen in s tem preprečil, da bi jih zajeli Belgijci⁵ (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber in Jan van Speyk, 2005: <http://www.answers.com/topic/jan-van-speyk?hl=van&hl=speijk>).

Iz druge svetovne vojne poznamo t. i. kamikaze,⁶ človeške rakete. V teh napadih so Japonci uporabili letala kot leteče bombe, za boj proti ameriškim letalonosilkam. Japonska mornarica je za samomorilske napade uporabljala torpeda, vodena s posadko dveh vojakov, ki sta bila tako obsojena na smrt. Uporabljali so tudi minipodmornice, katerih naloga v osnovi ni bila samomorilska, vendar ni bilo znakov, da bi imeli piloti namen zbežati oz. se umakniti. Poznejše take minipodmornice pa

⁵ 5. 2. 1831 je veter potisnil njegovo ladjo v belgijsko pristanišče Antwerpen. Belgijci so ladjo napadli in zahtevali, da Van Speyk sname nizozemsko zastavo. Namesto tega je s pištolo ustrelil v sod smodnika. Število žrtev še danes ni zagotovo znano (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber in Jan van Speyk, 2005: <http://www.answers.com/topic/jan-van-speyk?hl=van&hl=speijk>).

⁶ Po podatkih, zbranih po vojni, so Japonci v drugi svetovni vojni uporabili 2314 od skupno 4615 letal za misije kamikaz, od katerih pa jih je le 474 (16 %) zadelo cilj in skupno potopilo 34, poškodovalo pa 268 ameriških ladij. Eden najpomembnejših adutov japonskih samomorilskih pilotov je bil moralni vpliv na nasprotnika, zaradi česar so morali Angloameričani angažirati velike sile lovskega mornariškega letalstva za zaščito svojega ladjevja in povečati njihovo protiletalsko obrambo (Geršak).

sploh niso ponujale možnosti pobega. Potem ko sta pilota usmerila torpedo na tarčo, sta se objela in drug drugega ustrelila v glavo.

Po drugi svetovni vojni je vietnamska ljudska vojska Viet Minh za boj proti francoski kolonialni vojski uporabljala t. i. *dead volunteers* – mrtve prostovoljce, ki so izvajali samomorilske akcije (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Na Srednjem vzhodu smo lahko bili priče stotinam samomorilskih napadov v zadnjih nekaj desetletjih, v večini izvedenih s strani arabskih moških in mladih. Tekom Al-Aqsa intifade⁷ so palestinski samomorilski napadalci poskušali ubiti Izraelce. Obdali so se z močnim eksplozivom in poiskali civilne, pogosto na polnih avtobusih, ali vojaške tarče. Če je napad uspešen, napadalec ubije veliko ljudi, saj so njihova prva izbira zaprti prostori (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Tamilski tigri (LTTE) so od leta 1980 izvedli več kot 240 samomorilskih napadov in tako ubili okoli 60.000 ljudi. Njihovi samomorilski napadalci so za napade izbirali kraje, kot so javni prevoz, budistični templji in poslovni objekti. Oktobra 1997 so z avtomobilom bombo napadli WTC v Columbu, glavnem mestu Šrilanke. Napad je terjal 18 življenj (Spur, 2003: http://www.spur.asn.au/News_2003_July_27.htm in LTTE (2004): <http://cfrterrorism.org/groups/tamiltigers.html>).

Termin samomorilski napad pa se je uveljavil po seriji samomorilskih napadov z avtomobilom bombo leta 1983 v Libanonu. 18. 4. 1983 je eksplodiral dostavni tovornjak na cesti ameriške ambasade v zahodnem Bejrutu. Eksplozija je ubila 63 in ranila 100 ljudi. Odgovornost za napad je prevzela organizacija Islamski Jihad. 23. 10. 1983 so šiitski teroristi z avtomobilom bombo napadli oporišče ameriških marincev. Napad je terjal 241 življenj, več kot 100 je bilo ranjenih. Poznejše

⁷ Al-Aqsa intifada, imenovana tudi Druga intifada, opisuje val nasilja, ki je vzklik septembra 2000 med palestinskimi Arabci in Izraelci. Palestinska stran doživlja Intifado kot boj za državno svobodo proti tujemu okupatorju, Izraelci pa jo štejejo za teroristično kampanjo (Al-Aqsa Intifada, 2005: http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Aqsa_Intifada#Tactics).

raziskave so pokazale, da je bila ta eksplozija najmočnejša nenuklearna eksplozija, ki je bila kdaj detonirana. Skoraj istočasno so napadli tudi francosko oporišče mednarodnih sil v Bejrutu, katerega rezultat je bil 58 mrtvih. Uspeh napadov je posejal seme novih napadov po tem zgledu in samomorilski napadi so postali najljubša metoda terorističnih organizacij in skupin (Falk, Schwartz, Duvdevany, Galperin, 2005 in Lebanon, 1987: http://www.photius.com/countries/lebanon/national_security/lebanon_national_security_suicide_bombings.html).

11. 9. 2001 so teroristi uporabili dve letali s polnimi tanki goriva kot ogromni vodeni raketi, s katerima so se zaleteli v WTC. Akcija je pomenila gotovo smrt 20 ugrabiteljev letal ter okoli 100.000 ameriških dolarjev stroškov za napadalce; povzročila pa je več kot 2500 žrtev, padec vrednosti ameriških delnic na trgu za 1,2 trilijona dolarjev in ogromne politične posledice, zato bi jo lahko šteli za najbolj uničujoč samomorilski napad v zgodovini (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber in Economic aftermath, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/September_11%2C_2001_attacks).

Po ameriški okupaciji Iraka leta 2003 se je pojavil pravi val samomorilskih napadov. Tarče samomorilskih napadalcev so bile predvsem ameriške vojaške enote. Napadajo pa tudi civilne tarče, kot so šiitske mošeje, mednarodni uradi OZN in Rdečega križa, pa tudi iraške otroke ter Iračane, ki v vrstah čakajo na prijavo v službo v novo vojsko (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Samomorilski napadi so se zgodili v več kot 20 državah: Afganistan, Argentina, Kitajska, Kolumbija, Hrvaška, Egipt, Indija, Indonezija, Irak, Izrael, Kenija, Kuvajt, Libanon, Moroko, Pakistan, Panama, Filipini, Rusija, Savdska Arabija, Šrilanka, Tanzanija, Tunizija, Turčija, Uzbekistan in Jemen (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Primeri kažejo, da ideja o samomorilskih napadih sega daleč v zgodovino. Vsak samomorilski napad v zgodovini pa skriva nek razlog. Ponekod se zdi situacija brezizhodna, smrt je neizbežna in tako je odločitev, da s svojo smrtjo povzročiš še smrt nekaj sovražnikov, naravna. Spet drugod gre za boj za politično svobodo,

versko prepoznavnost ... Jasno je, zakaj se skupine, ki uporabljajo samomorilske napade kot taktiko za doseg cilja, odločajo ravno za samomorilske napade – z malo sredstvi in žrtvami dosežeš velik učinek; manj jasno pa je, zakaj se odločajo za take akcije posamezniki, ki jih izvajajo.

5. POMEN ORGANIZACIJE ZA SAMOMORILSKE NAPADALCE

Organizacija, pod okriljem katere posameznik izvede samomorilski napad, odigra ključno vlogo v fazi priprav, saj poskrbi za trdnost posameznikove odločitve, ga usposobi za misijo in priskrbi vsa materialno-tehnična sredstva. Vsak prostovoljec za samomorilskega napadalca se preda popolnemu nadzoru teroristične organizacije, ki ga uri in s tem spremeni v popolnoma predanega »živega mučenika«. Prostovoljca moralno zavežejo k odločitvi, da dejanje uresniči.

Trenutno je na voljo malo virov, ki nam povedo, kako organizacije rekrutirajo in urijo kandidate za samomorilske napadalce. Nekaj informacij je danih o načinu selekcije, rekrutiranja in urjenja organizacij, kot so Hamas, PIJ in Fatah, katerih načini so zelo podobni. Zaradi pomanjkanja informacij se poglavje o vplivu organizacije na samomorilske napadalce osredinja zgolj na islamske skrajneže, v večini primerov na Palestince, ki delujejo proti Izraelu.

5.1. REKRUTACIJA

Praviloma organizacije zavrnejo prostovoljce. Kandidate za samomorilske napade izberejo same, na podlagi predanosti veri, zaupanju in sposobnosti nerazkrivanja skrivnosti. Prostovoljcev se otepajo tudi zato, ker vedo, da bodo poskušali Izraelci v njihove vrste podtakniti vohune (Moghadam, 2003: 19).

Harvey Kushner v opisu procesa selekcije navaja, da člani organizacije iščejo kandidate v času, ko se v šoli učijo o smrti za Alaha. Člani ocenjujejo njihove reakcije in tisti, ki pokaže izredno zanimanje, je povabljen na razgovor. Kandidate iščejo tudi med verskimi obredi v mošejah, nekatere organizacije pa tudi v univerzitetnih

kampih, pri družbenih dejavnostih in celo v izraelskih zaporih (Kushner v Moghadam, 2003: 19).

Joyce Davis (2003: 145) je po pogovoru z Abu Muhamdom, vojaškim poveljnikom Islamskega Jihada, zapisala, da ti ljudje kandidate za samomorilske napade poznajo že od otroštva. Poznajo njihovo družino, njihovo zgodovino in preteklost njihove družine. Tako lahko ocenijo, kateri kandidati so res pripravljeni in sposobni izvesti tako dejanje, ter iz množice kandidatov izberejo le peščico najboljših.

Določene skupine uporabljajo za novačenje novih članov in za širjenje svojih ideologij tudi internet.⁸ Študija Centra Simon Wiesenthal je pokazala, da se je v letu 2004 izjemno povečalo število spletnih strani, ki mlade pozivajo, naj se pridružijo sveti vojni – jihadu in postanejo samomorilski napadalci (MARŠ, 2004: http://www2.arnes.si/~mbrmars/arhiv_april04.html).

Glede izbire kandidata je v enem redkih intervjujev zdaj že pokojni poveljnik vojaškega krila Hamasa dejal, da mora biti kandidat poslušen in predan musliman, ki izpolnjuje želje svojih staršev. Ne sme biti edinec ali glava družine. Pomembno je še, da je mentalno sposoben storiti tako dejanje, njegova samomorilska akcija pa mora biti zgled drugim (Moghadam, 2003: 19). Trditve je potrdila tudi raziskava Nasre Hassan, ki je razkrila, da organizacije praviloma zavrnejo mlajše od osemnajst let, tiste, ki so edini preskrbljevalci družine, in tudi kandidate, ki so poročeni in imajo obveznosti do družine. Če sta kandidata za samomorilski napad brata, je vedno izbran le eden (Hassan, 2001).

Organizacije so zelo pozorne, da rekrut nima kriminalne kartoteke, da prenese psihični pritisk in da zna odvrčati pozornost od sebe (Moghadam, 2003: 19). Terorist

⁸ Nekatere spletne strani ponujajo igre, v katerih lahko posamezniki streljajo nezakonite priseljence, Jude in črnce. (MARŠ, 2004: http://www2.arnes.si/~mbrmars/arhiv_april04.html) Na internetu lahko najdemo tudi igre, katerih cilj je s samomorilskim napadom umoriti čim več ljudi. Primer take igre sem našla s pomočjo iskalnika Google kot enega od zadetkov strani za iskano geslo »suicide bomber«. Igra nazorno prikaže razstreljene žrtve ter navede število ubitih in ranjenih oseb. Čim več – tem bolje (Newgrounds, 2005: <http://www.newgrounds.com/portal/view.php?id=50323>).

Abdullah Shami je dejal, da ne izbirajo kandidatov s samomorilskimi nagnjenji ali depresivnih kandidatov. »Če hočeš postati samomorilski napadalec, si moraš želeli živeti.« (Goldberg, 2001).

Nasra Hassan⁹ je med drugim intervjuvala tudi enega od vodij Hamasa. Ta je potožil, da so njihov največji problem mladi moški, ki se zgrinjajo na njihova vrata z besedami, da jih je Alah poklical v svojo službo in si želijo postati mučeniki. Izmed mnogih jih je izbranih le nekaj, tisti pa, ki so zavrjeni, se nenehno vračajo in prosijo, naj jih sprejmejo (Hassan, 2001). To dokazuje, da organizacije nimajo težav pri iskanju prostovoljcev za samomorilske napade. Njihova naloga je le, med kandidati dobro oceniti in pametno izbrati tiste, ki bodo postali mučeniki.

5.2. URJENJE IN PRIPRAVA NA MISIJO

Večina samomorilskih napadalcev je podvrženih od nekajtedenskemu do nekajmesečnemu urjenju. Urjenje in indoktrinacija vsebujeta psihično pripravo na izvedbo tako nasilne akcije, katere posledica je tudi lastna smrt. Zato organizacija poskrbi za religijsko in politično indoktrinacijo na način, ki bo moralno, politično in versko opravičil samomorilski napad (Moghadam, 2003: 21).

V času urjenja so kandidati izpostavljeni verski indoktrinaciji ter protiizraelski propagandi. Kandidati se udeležujejo pouka od dve do štiri ure dnevno. Pri pouku so poudarjeni deli Korana, ki povečujejo mučeništvo, in deli, ki opisujejo nagrade, ki jih mučeniki prejmejo v življenju po smrti. Harvey Kushner je ugotovil, da se kandidatom

⁹ Nasra Hassan je bila leta 1996 službeno nameščena na območje Gaze. Takrat je začela na lastno pest raziskovati, zakaj se nekateri posamezniki odločijo za samomorilski napad. Sčasoma, ko so se ljudje prepričali, da je vredna zaupanja, ključnega pomena sta bili dejstva, da je muslimanka in Pakistanka, so ji omogočili srečanja s člani Hamasa in Islamskega Jihada. Sestanki, za katere se je dogovarjala s pomočjo različnih posrednikov, so se odvijali pozno ponoči v stranskih sobah, majhnih lokalnih kavarnah, na zanemarjenih obalah Gaze ali v zaporih. Na dogovorjenem mestu se je ob določenih urah srečala s kontaktno osebo, ki jo je po zapletenih in neizsledljivih poteh vodila do mesta srečanja. V letih od 1996 do 1999 je opravila skoraj 250 intervjujev s preživelimi samomorilskimi napadalci, družinami samomorilskih napadalcev in ljudmi, ki samomorilske napadalce urijo (Hassan, 2001).

dodeljuje različne naloge, kot na primer dostavljati orožje v tajnih operacijah organizacije, da ocenijo zanesljivost kandidatov in sposobnost zadržati skrivnost zase (Kushner v Moghadam, 2003: 20). Kandidati opravijo tudi proces očiščenja z dolgimi posti, ko večino noči prebedijo v molitvi, da se pokesajo za svoje grehe in prosijo odpuščanje (Moghadam, 2003: 20).

Ko kandidat opravi urjenje in se izkaže za zanesljivega ter pokaže razumevanje pomembnih delov Korana, praviloma preide še nekaj zadnjih faz, tik preden ga pošljejo na misijo. V večini primerih kandidat »izgine« in tako zapusti svojo družino brez vsakršnih sledi. V tem času je podvržen intenzivnemu urjenju in seznanjanju z operacijskimi vidiki svoje misije, vključno s tem, kako aktivirati eksploziv. V zadnjih dneh pred napadom kandidat pripravi svojo oporoko v obliki pisma, avdio- ali videokasete, na kateri je razvidna tudi organizacija, ki misijo pripravlja. Po navadi imajo na posnetkih v eni roki Koran in v drugi roki puško ali bombo ter poveljujejo sveto vojno – jihad in pozivajo sovornike, naj sledijo njihovem zgledu. Svoj posnetek in posnetke svojih predhodnikov si potem večkrat pogledajo, da postanejo domači z mislijo na smrt, v katero se podajajo (Moghadam, 2003: 20).

Po besedah Merarija se med organizacijo in posameznikom oblikuje neke vrste pogodba, ki bi jo posameznik težko razdril. Oblikuje se skozi več faz. Prva vsebuje dolge sestanke in pogovore med kandidati in tistimi, ki jih usposablja. V tej fazi se pogovorijo o temah, kot so ponižanje, ki so ga doživeli z izraelsko okupacijo, nekdanjo veličino v primerjavi s trenutnim stanjem med Arabci in islamisti, povečevanje mučeništva in junaških dejanj ter o koristih, ki jih mučeništvo prinese. V drugi fazi uporabi organizacija metodo pritiska skupine. V tretji fazi pa je posameznik prisiljen v obvezo do dejanja s posnetkom, ki ga naredi. Vodje skupin dobro vedo, da ti pogovori, pritiski skupine in snemanje videokasete dajo kandidatu za samomorilski napad vedeti, da bi bil, če bi si premislil in misije ne bi hotel izpeljati, osramočen in označen za izdajalca. In ravno to je najpomembnejše za organizacijo – da si posameznik ne premisli. Ko posameznik vse to opravi, doseže t. i. »točko brez vrnitve«, na kateri postane živi mučenik (Merari v Moghadam, 2002).

Eden od preživelih samomorilskih napadalcev je Nasri Hassan na vprašanje, kako so se pripravljali na misijo, odgovoril: »Neprestano smo molili. Eden drugemu smo

govorili, da če bi Izraelci vedeli, kako se veselimo, bi nas bičali do smrti. To so bili najsrečnejši dnevi mojega življenja.« (Hassan, 2001).

5.3. NAČRTOVANJE IN IZVEDBA NAPADA

Po koncu urjenja in indoktrinacije so »živi mučeniki« kmalu poslani na misijo. Organizacije se namreč zavedajo, da več časa kot mine od konca zadnje faze, hitreje si lahko premislijo, prav tako pa obstaja več možnosti, da izdajo katero skrivnost (Moghadam, 2003: 21).

Izvedba samomorilskega napada je vedno skrbno načrtovana. Samomorilski napadalec izve kraj napada šele, tik preden se tja odpravi. S tem organizacije preprečijo, da bi si šel kraj prej ogledat in si premislil. Samomorilski napadalci so pogosto preoblečeni v juda, izraelskega vojaka ali turista, tarče pa so po navadi prostori, kjer se zbira veliko število civilistov (Moghadam, 2003: 21). Za samomorilski napad večkrat izberejo zaprte prostore, saj je tako možnost za večje število žrtev večja.

Tik preden se samomorilski napadalec odpravi na svojo misijo, opravi obredno umivanje, obleče čista oblačila in se poskusi udeležiti vsaj enega skupnega obreda v mošiji. Zmoli tradicionalno islamsko molitev pred bojem in prosi Alaha, da mu odpusti grehe in blagoslovi njegovo misijo. Koran pospravi v levi žep na prsni in si opasa eksploziv oz. vzame kovček ali torbo, ki vsebuje eksploziv. Organizator ga v slovo pozdravi z besedami: »Naj bo Alah s tabo, naj ti Alah podari uspeh, da boš dosegel raj.« Živi mučenik se poslovil z odgovorom: »Če je božja volja, se bova srečala v raju.« (Moghadam, 2003: 20).

Organizacija pospremi samomorilskega napadalca, kolikor daleč lahko, nato pa se sam odpravi proti cilju in v primernem trenutku sproži eksploziv. Njegove zadnje besede so: »Allahu akbar!« (»Alah je velik!«)

6. RAZLOGI, DA SE NEKDO ODLOČI ZA SAMOMORILSKI NAPAD

Posamezniki, ki se odločijo za samomorilski napad, sami po sebi po navadi nimajo samomorilskega nagona. V seriji intervjujev, ki jih je opravil ameriški psiholog Jerrold Post z arabskimi teroristi, je razvidno, da napadalci svojega dejanja ne štejejo za samomor, temveč nanj gledajo kot na žrtvovanje za Alaha. Samomora ne vidijo kot bolezni, ampak kot dejanje, vredno občudovanja, čaščenja in podpore (Hopmeier, Ganor, Goodwin, Greinke, 2003).

Primarna motivacija za samomorilski napad je napad sam po sebi – napraviti zmešnjavo, povzročiti paniko, napolniti atmosfero s strahom, pridobiti pozornost in medijsko publiciteto. Smrt napadalca je le stranska posledica napada, nikakor pa ne cilj. To dokazuje dejstvo, da samomorilski napadalci, ki so napad preživel, niso kazali nobenega znaka obžalovanja in bi se v vsakem primeru odločili za to dejanje. Prav tako se po neuspeli misiji niso skušali pokončati, saj je bil njihov prvotni cilj v akciji narediti čim več škode in ubiti čim več drugih, ne le sebe. Po neuspeli misiji niso imeli nobenega razloga, da bi zgolj storili samomor, bili so le razočarani, ker njihova misija ni uspela (Hopmeier, Ganor, Goodwin, Greinke, 2003).

6.1. RELIGIJA

Organizacije, ki izvajajo samomorilske napade ločimo na verske (npr. Hamas, PIJ, Hezbollah, Al Kaida) in posvetne (npr. PKK, LTTE, Čečenske uporniške skupine) (Schweitzer, 2002). Prve uporabljajo religijo kot način motivacije posameznikov. Sklepamo lahko tudi, da so kandidati, ki se odločajo za samomorilski napad, že v osnovi verni. Zanima nas, ali je vera dovolj dober razlog, da se posameznik odloči za izvedbo samomorilskega napada. Podpoglavje o religiji kot razlogu za izvedbo samomorilskega napada govori le o napadalcih, ki izhajajo iz verskih organizacij.

Religija je, kot se zdi na prvi pogled, najpomembnejši dejavnik, ki pripomore k odločitvi posameznika za samomorilski napad. Opozoriti pa je treba, da palestinske organizacije, kot so Hamas, PIJ in Al Aqsa Brigade, uporabljajo religijo le za

pridobivanje rekrutov in sredstev (Hassan, 2004: 2). Vodstvo organizacij ima namreč popolnoma posvetne cilje, religijo pa uporabljajo le kot sredstvo za doseg teh ciljev.

Raziskava, ki jo je naredil Scott Atran, je pokazala, da so bili kandidati za samomorilske napadalce pred rekrutacijo večinoma povprečno verni. Nikakor jih ne bi prištevali med fanatične vernike (Atran, 2005). Pri krepitvi vere in njenem sprevačanju pa odigra pomembno vlogo organizacija, kot lahko vidimo v poglavju o vplivu organizacije. Ajatola Khomeini je dejal, da ni večje zapovedi, ki bi zavezovala muslimana kot ta, da je treba žrtvovati življenje in imetje za obvarovanje in širjenje islama (Moghadam, 2003: 71). Kdor to stori, postane mučenik. Mučeništvo pa ima že od nekdaj v islamu dolgo tradicijo in častno mesto v življenju posameznika. Od prvega samomorilskega napada islamske palestinske skupine 16. 4. 1993 na Zahodnem bregu je vse več Palestincev izrazilo željo in pripravljenost izvesti samomorilski napad na Izraelce in s tem prostati mučenik (Moghadam, 2003: 71).

Koran¹⁰ predstavlja vrsto prednosti, ki jih ima mučenik v večnem življenju. Največ o tem je zapisanega v Hadisih.¹¹ Mučeniku bi naj bili odpuščeni vsi grehi, odrešen naj bi bil bolečine in muke groba, strahu pred peklom, čakala naj bi ga krona z rubinom, vrednim več kot ves svet, in vse, kar je na njem, poroka z 72 večnimi devicami in možnost, da odpre vrata raja tudi sedemdesetim sorodnikom (Moghadam, 2003: 7, 8).

V štiriintrideseti suri Ed – Duhan (Dim) (Koran, 2003: 465: 51–57) je zapisano takole:

*A bogaboječi bodo res na varnem mestu bili
v vrtovih in med izviri,
atlas in brokat bodo oblačili,*

¹⁰ "Koran je zbirka verskih, moralnih in družbenovskih predpisov, ki jih je po islamskem izročilu Alah objavil prek Mohameda in predstavljajo osnovo islamskega verskega učenja in prava." Koran v arabščini pomeni "slovesno ustno razglašanje pred publiko" (Perne, 1999: 11).

¹¹ Hadisi so zbirke besedil, ki vsebujejo prakso Mohameda in njegovih tovarišev, ki jo velja posnemati. Zapisi vsebujejo izreke, maksime, etične nauke in posvetne zgodbe iz vsakdanjega življenja Mohameda in njegovih tovarišev (Rajšp, 2004: 20).

eni poleg drugih bodo sedeli!
Tako bo to!
In ženili jih bomo s hurijami, deklicami rajskimi velikih oči!
V vrtovih bodo zagotovo, vsakovrstno sadje zahtevali,
v njih ne bodo smrti, po prvi, izkusili!
In On jim bo pekla trpljenje prihranil!
To je blagoslov od Gospoda tvojega.
To je velika zmaga!

Zdi se, da raj ponuja užitke in ugodnosti mučeniku, o kakršnih lahko v tem življenju le sanja. Če kandidat res verjame v tako posmrtno življenje, je postavljen pred izzivalen in močan razlog, da zamenja tisto malo, kar ima tukaj, z razkošjem in bogastvom, ki mu ga ponuja posmrtno življenje (Moghadam, 2003: 8).

Kako pomemben razlog je religija, nam pokaže tudi nekaj primerov. Predstavniki Hamasa in PIJ so Nasri Hassan potrdili, da so bili vsi samomorilski napadalci globoko verni. Povedali so tudi, da morajo biti vsi kandidati prepričani v versko legitimnost samomorilskega napada (Moghadam, 2003: 5). Prepričani morajo biti, da izvajajo jihad. Ta pa je razumljen kot samoobramba proti »sovražnikom Boga«.

Samomorilski napadalec, ki je bil aretiran, preden je lahko aktiviral eksploziv, je o obljubljenem rajju dejal: »Tako zelo, zelo blizu je – prav pred našimi očmi. Leži pred našimi nosovi. Na drugi strani detonatorja.« (Hassan, 2001). Podobno je raj in mučeništvo komentiral še eden od preživelih samomorilskih napadalcev, ki jih je intervjuvala Nasra Hassan. »To je tako, kot da bi te zelo visok, nepremagljiv zid ločeval od raja ali pekla. Alah je svojim bitjem obljubil eno ali drugo. S pritiskom na sprožilec lahko v trenutku odpreš vrata raja – to je najkrajša pot v nebesa.« (Hassan, 2001).

10. 1. 1. PRIČAKOVANJE SPOLNIH USLUG

V Koranu obljubljene device si lahko razlaga vsak po svoje. Pomembno je, kako verski voditelji in inštruktorji predstavijo obljubljene device. Mlade Palestinec uspešno prepričujejo, da jih v posmrtnem življenju obljubljene device nagradijo s spolnimi

užitki kot nagrado za mučeniško dejanje. Izjave, ki jih je zbral *Middle East Media Research Institute* - MEMRI kažejo, da je večina mladih prepričanih, da je temu tako. 16-letni Bassam Khalifi je dejal novinarju, da ve, da je njegovo življenje ubogo v primerjavi z Evropo in Ameriko. »Toda mene čaka nekaj, kar je vredno mojega trpljenja /.../ Večina fantov ne more nehati misliti na device.« (Moghadam, 2003: 9).

Izraelski Ma'ariv je poročal, da je imel samomorilski napadalec Mahid Abu Malek, ki so ga izraelske obrambne sile ustavile, preden je izvršil napad, genitalije ovite v toaletni papir. Očitno jih je hotel zavarovati pred eksplozijo, da bi lahko užival sadove obljubljenega raja (Moghadam, 2003: 9).

Palestinski časopisi pogosto tiskajo osmrtnice samomorilskih napadalcev kot napovedi porok, saj pričakujejo, da se bo mučenik kmalu po napadu poročil z devicami, ki ga čakajo (Feldner, 2001). Prav tako ponosni starši mučenikov praznujejo otrokov pogreb kot poroko.

V zadnjem pismu je Sa'is Al-Hutari, ki je v samomorilskem napadu v diskoteki v Tel Avivu poleg sebe ubil še 23 ljudi, zapisal: »Zavriskaj od sreče, o mati; razdelite slaščice, o oče in bratje; vašega sina v raju čaka poroka s črnookimi.« (Feldner, 2001).

V tem primeru gre za konkreten razlog, konkretno nagrado, ki se je lahko bodoči samomorilski napadalci veselijo. Brez trdne islamske vere seveda tudi ne moremo pričakovati trdne vere v nagrade, ki jih Alah ponuja, toda primeri jasno kažejo, da tudi samo zadoščenje vernikov, da so ustregli volji Alaha ni dovolj. To nam pojasni, zakaj organizacija v času usposabljanja tako poudarja nagrade, ki jih mučeniki dobijo, še posebej device, ki jih čakajo. Primeri, ki sem jih zasledila ob pregledovanju literature, so me prepričali, da so lahko velikokrat ravno obljubljene device povod za dokončno odločitev posameznika za samomorilski napad. Seveda se takoj postavi vprašanje, kaj to pomeni za ženske, ki se odločijo za samomorilski napad. Nikjer nisem zasledila kakršnega koli komentarja glede tega vprašanja. Moje mnenje je, da vera praviloma ni primarni razlog, zaradi katerega se ženske odločajo za samomorilski napad. Tako se tudi ne sprašujejo, kaj bodo počele z obljubljenimi devicami.

6.2. STATUS MUČENIKA PO SMRTI

Tako imenovano mučeništvo ni le verski koncept. Posamezniki, ki so junaško žrtvovali svoje življenje za skupnost, narod ali ljudi, predstavljajo močan element mučeništva tudi v posvetnih družbah. Še več, največ samomorilskih napadov v zadnjih dvajsetih letih so izvedle posvetne teroristične organizacije, kot na primer LTTE in PKK, ki prav tako poudarjata žrtvovanje, toda ne v imenu vere, ampak v imenu nacionalnosti (Cronin, 2003). Religiozne organizacije, še posebej tiste, ki temeljijo na islamu, pa s pridom uporabljajo tudi povezavo žrtvovanja z religijo.

Pomen statusa mučenika, ki ga samomorilski napadalec pridobi, je ne glede na vero bolj posvetnega pomena, saj mu prinese čast in hvalo. Po samomorilskem napadu je status samomorilskega napadalca močno povzdignjen. Med Palestinci postane visoko vrednoten. Postati mučenik je med največjimi, če ne kar največja čast. Med ljudmi začnejo po izvedenem samomorilskem napadu krožiti posterji in letaki z imenom in sliko samomorilskega napadalca. V islamskem svetu so ti pogosto upodobljeni na krilih zelenih ptic, ki prihajajo iz raja in nesejo mučenika k Alahu. Organizacije objavljajo tudi koledarje, na katerih so upodobljeni mučeniki (Hassan, 2004). Moghadam (2003: 8) k temu dodaja: »Kar je mogoče še bolj pomembno, je to, da je vsak samomorilski napad spremljan s slovesnostjo v počastitev spomina na samomorilskega napadalca in število ljudi, ki obišče tako slovesnost, sega v tisoče. Lahko si predstavljamo, kako mladi fantje spremljajo tako slovesnost za palestinskega kolega, ki je zdaj heroj, z občutki občudovanja, ljubosumja in željo, da bi tudi sami enkrat dosegli tak status. Morda se zdi v njihovem položaju to tudi edini način.«

Ne glede na to, ali samomorilski napadalec verjame, da ga po izpeljani misiji čaka raj ali ne, dobro ve, da mu bo status mučenika prinesel nagrado že tukaj, na tem svetu. Mučeništvo da posamezniku novo identiteto. Vsi grehi in slabosti v njegovi preteklosti so pozabljeni. Kot da bi se ponovno rodil, mu ostane le veličasten naziv mučenik ter čast in slava še dolgo po smrti (Harrison, 2004: 6). Kar pa je mogoče še pomembnejše po eni strani, ker se kandidat tako prepriča, da bo organizacija poskrbela za njegov status po izpeljani misiji, in po drugi strani, ker tako poteši svojo

potrebo po občinstvu in priznanju, je, da ima možnost nekaj časti, ki samomorilskemu napadalcu pripada po smrti, okusiti še pred napadom.

Če bi šlo le za Boga, bi bila zavest, da je dejanje izvedeno v imenu Boga, za Boga, in da to Bog ve, dovolj. V tem primeru ne bi bilo nobene potrebe po obredih, ki bi kandidate zavezovali k odločitvi. V potrditev naj navedem primer samomorilske napadalke, ki je pred napadom dejala: »Komaj čakam, da povem vsemu svetu. Glejte me ...« (Jaber v Harrison, 2004: 6).

Dober razlog za odločitev za samomorilski napad je lahko želja posameznika, da se ga pomni, da je pomemben in da pripomore k spremembam. To željo mu lahko uresniči status mučenika, ki ga pridobi s samomorilskim napadom.

6.3. UGODNOSTI ZA DRUŽINO

Misija samomorilskega napadalca bo poskrbela tudi za materialne in nematerialne nagrade njegovi družini. Po samomorilskem napadu se materialni in socialni status mučnikove družine znatno poveča. Nasra Hassan (Hassan, 2001) je v svoji raziskavi ugotovila, da organizacija, ki samomorilski napad organizira, podari po izvedenem napadu družini samomorilskega napadalca nagrado v višini od 3000 do 5000 dolarjev. Denarne nagrade prispevajo včasih tudi t. i. tretje stranke, kot je bil npr. Sadam Husein (Moghadam, 2003: 8). Denarna nagrada družini samomorilskega napadalca predstavlja za organizacijo tudi največji strošek, ki ga imajo s samomorilskim napadom.

Dostikrat se zgodi, da izraelska vojska po napadu uniči hišo, kjer je samomorilski napadalec živel. Kot kompenzacijo za škodo, ki so jo utrpeli s povračilnim ukrepom izraelske vojske, lahko organizacija družini samomorilskega napadalca ponudi zastoj medicinsko oskrbo in izobraževanje. Včasih pa organizacija poskrbi tudi za postavitev nove hiše. Očitno je, da ne glede na to, ali take vrste podporo družina potrebuje ali ne, se njihovo finančno stanje po samomorilskem napadu člana družine izboljša (Driving forces, 2005: http://www.crimelibrary.com/terrorists_spies/terrorists/palestinians/6.html?sect=22).

Zgoraj navedeno velja za islamske samomorilske napadalce. Nikjer nisem zasledila podatkov, kako so, če so, nagrajene družine neislamskih samomorilskih napadalcev. Sklepam, da nagrade, ki jih prejme družina, niso dovolj dober razlog za odločitev za samomorilski napad. Je pa ob množici drugih razlogov tudi ta spodbuden, saj se posameznik poda v smrt z zavestjo, da bo za njegovo družino poskrbljeno.

6.4. MAŠČEVANJE

Eden od razlogov, zakaj se nekdo odloči postati samomorilski napadalec, je lahko tudi maščevanje. Po navadi gre za maščevanje za smrt ali poškodbo dobrega prijatelja ali člana družine.

V času druge intifade je bilo ogromno ljudi ubitih in ranjenih. Skoraj nihče ni ostal nepoškodovan in vsak pozna nekoga, ki je bil ubit ali ranjen, zato je želja po maščevanju na obeh straneh – tako palestinski kot izraelski – ogromna. Kljub temu da je raziskava pokazala, da samo maščevanje kot motiv za izvedbo samomorilskega napada ni dovolj in da tisti, ki kandidate pripravljajo na samomorilski napad, trdijo, da samo maščevanje kot razlog za željo postati mučenik pred Alahom ni dovolj, si ni težko zamisliti, da ima večina samomorilskih napadalcev željo po maščevanju. Še več, nekateri samomorilski napadalci so priznali, da je bilo ravno maščevanje njihov primarni motiv, da so se odločili za tako dejanje. Eden takih je npr. Nafez al-Nether, ki se je razstrelil 9. 7. 2001 in tako ubil več izraelskih vojakov. Pred tem je priznal, da želi maščevati Palestince, ki so jih pobili Izraelci, med katerimi je bil tudi njegov brat (Moghadam, 2003: 8, 9).

Tudi 22-letna Lejla se je odločila, da bo postala samomorilska napadalka, potem ko je bil ubit njen brat. »Moje življenje je postalo zapor,« je dejala. »Moje gibanje je omejeno s kontrolnimi točkami. Pravica, da se lahko svobodno gibljem po svoji zemlji, mi je bila odvzeta. Imam mlajše brate in sestre, ki nikoli niso videli parka ali morja. Niti zamisliti si ne morejo, da obstaja življenje tudi zunaj enklave, katere ujetniki smo.« Dejala je, da je vedno sanjala, da se bo zaljubila in si ustvarila družino: »Saj veste, kot v filmih.« Zdaj si želi le še maščevanje (Jaber v Harrison, 2004: 7).

6.5. NACIONALNI MOTIVI

Zdi se, da se mnogi kandidati za samomorilske napadalce zgrinjajo v Hamas, PIJ in Fatah zaradi nacionalnih razlogov. Videoposnetki samomorilskih napadalcev, ki jih posnamejo pred akcijo, izjave živih mučenikov ali družin samomorilskih napadalcev kažejo, da mnogi Palestinci čutijo veliko krivico, ki se jim dogaja z odvzemom palestinskega ozemlja.

Večina samomorilskih napadalcev izraža pripravljenost umreti za svojo domovino. V takih primerih pride do izraza varnostno-politično stanje države, saj je, kot trdijo izraelski strokovnjaki, zaradi vojne in okupacije dovzetnost za radikalni fundamentalizem večja (Perne, 1999: 61). Izjave palestinskih politikov dejansko odražajo mnenje ljudi, ko govorijo, da Palestinci ne bodo nikoli odobrvali »okupacije njihovega ozemlja«. Ti nacionalni motivi so gotovo povezani z občutkom ponižanja, ki so ga Palestinci občutili skozi desetletja izraelske okupacije (Moghadam, 2003: 10).

Nacionalni motiv kot bistven element motivacije samomorilskih napadalcev je močno prisoten tudi v posvetnih organizacijah (Schweitzer, 2002). V teh skupinah bi lahko rekli, da ima ravno zaradi neobstoja mnogih drugih elementov nacionalizem eno pomembnejših vlog. Še več, menim, da je v posvetnih organizacijah ravno nacionalizem tisti razlog, zaradi katerega se posamezniki odločijo, da postanejo kandidati za samomorilski napad. K temu se skozi urjenje pridružita še skupinski pritisk, močan in karizmatični vodja ter enotnost, ki odločitev zapečatijo. Tisti prvi razlog pa verjamem, da je lahko ravno nacionalizem.

6.6. DOSTOJANSTVO VS. PONIŽANJE

Precej kazalnikov kaže, da občutek ponižanja in potreba po obnovitvi ponosa s pomočjo dostojanstvenega dejanja delujeta kot motivatorja pri odločanju za samomorilski napad. Veliko Palestincev se čuti ponižane, ker živijo pod izraelsko okupacijo. V Al Majallah, arabskem tedniku, je bil objavljen intervju s t. i. živim mučenikom. Povedal je, da čuti, da so taka dejanja mučeništva dolžnost in pravica ter da ni večjega ponižanja kot živeti pod tujo okupacijo (Moghadam, 2003: 9).

»Ponižanje je delovalo kot močan magnet za rekrutacijo samomorilskih napadalcev,« je eden od odgovornih za rekrutacijo povedal Nasri Hassan. »Po vsakem poboju, vsakem kršenju naših pravic in oskrunitvi naših svetih mest z lahkoto najdemo dečke, ki so pripravljene izvesti samomorilski napad.« (Hassan, 2004a).

Občutek ponižanja se praviloma pojavi skupaj z nacionalnimi vplivi in tako razloga delujeta eden na drugega ter se med seboj dopolnjujeta. Občutek ponižanja je eden od razlogov, za katere verjamem, da imajo močan vpliv tudi na samomorilske napadalce, ki izhajajo iz posvetnih organizacij; menim pa, da je samo občutek ponižanja le redko dovolj močan razlog, da se posameznik odloči za samomorilski napad.

6.7. EKONOMSKI MOTIVI

Življenje v ekonomskem in materialnem pomanjkanju je lahko dodatna motivacija pri odločanju za samomorilski napad, praviloma pa ne najpomembnejša ali edina. Slabe ekonomske razmere, ki pestijo Palestince, jim dajejo občutek, da je nemogoče doseči kateri koli uspeh. Ta položaj lahko privede tudi do želje po maščevanju tistim, ki so krivi za nastale razmere. Tako je starejši gospod, ki živi v begunskem taborišču v Jeninu na Zahodnem bregu, pozval nekega novinarja: »Poglej okrog sebe, kako živimo tu. Potem boš mogoče razumel, zakaj je toliko prostovoljcev za mučenike. Vsak dober musliman ve, da je bolje umreti v boju kot živeti brez upanja.« (Jacobson, 2001).

Kljub vsemu ekonomsko pomanjkanje ni dovolj velik razlog za takšen razcvet pripravljenosti umreti tolikšnega deleža palestinskega prebivalstva. Ne samo, da so živeli pod težkimi ekonomskimi pogoji pred pojavom samomorilskih napadov na Izrael, pač pa tudi nekateri samomorilski napadalci prihajajo iz dobro preskrbljenih družin (Moghadam, 2003: 11, 12). Ekonomski razlogi so lahko torej le dodaten motiv, nikakor pa ne edini ali glavni. Podobno lahko sklepamo tudi za samomorilske napadalce, ki izhajajo iz posvetnih organizacij.

Opozoriti moram še na ekonomski problem, ki se izpostavlja v primeru vdov, ki se odločijo za samomorilski napad. S smrtjo moža je lahko ženska, še posebej v

tradicionalnih družbah, prepuščena sama sebi in brez upanja. Če je bil moški edini preskrbljevalec družine, se lahko vdova sooči tudi s problemom preživetja. Glede na vedno večje število vdov, ki se za to dejanje odločajo, ta razlog ni zanemarljiv (Cronin, 2003). Prepričana sem, da je ravno pri vdovah največja verjetnost, da pomembno vlogo odigra ekonomski razlog, ki ga spremljajo še občutek nemoči, brezizhodnost situacije, morda želja po maščevanju in verjetno tudi kriza identitete, ki jo obravnava naslednje podpoglavje.

6.8. KRIZA IDENTITETE

Veliko avtorjev poudarja pomen mladosti in krize identitete kot bistveno značilnost, ki odigra vlogo v prvi fazi odločitve. Kot krizo identitete lahko razumemo mladost samo, lahko pa posameznik zapade v tako krizo v različnih okoliščinah tudi pozneje v življenju. Menim, da je ta problem dejansko mnogokrat razlog, da se posameznik odloči za samomorilski napad. Glede na mladost samomorilskih napadalcev lahko sklepamo, da temu v večini primerov botruje kriza identitete, ki izhaja iz mladosti. Poglejmo oba primera.

Mark Juergensmeyer poudarja, da so Palestinci, stari od 16 do 22 let, v kritični fazi med dvema življenjskima obdobjema, ko niso več otroci v družini svojih staršev, niso pa si še ustvarili svoje družine. Ta faza je lahko izvor mnogih problemov, še posebej v družbah, ki so grajene na osnovi družine. V takih okoliščinah lahko verska društva zapolnijo vakuum v življenjih mladostnikov in jim ponudijo dom. Mladostnikom ponujajo močnega vodjo in prizore slave. Juergensmeyerjeva razlaga se zdi še posebej primerna za območje Zahodnega brega in Gaze, kjer na mladostnike močno vplivajo verske avtoritete in kjer je mučeništvo visoko cenjeno (Moghadam, 2003: 12). Tudi Harrison (2004: 6) se z njim strinja in pravi: »Komu se zdi lažje umreti jutri kot prehoditi dolgo pot življenja? Mladim, ki še niso začeli graditi alternative v življenju.« Avtorja nam skušata povedati, da so mladi lahka tarča organizacij, saj jim v obdobju, ko še nimajo razvite identitete, ciljev v življenju in razlogov, za katere menijo, da se je vredno boriti, organizacije ponujajo celoten paket tega, kar mladi iščejo. Identificirajo se z voditelji in prevzamejo njihove cilje. Tako tudi najdejo nekaj, za kar se je vredno boriti in celo umreti.

Drugi primer se pojavi, ko ima posameznik identiteto že izoblikovano, vendar je ta pod vplivom okoliščin poškodovana ali celo uničena. To daje posamezniku občutek nenadomestljive izgube. Identiteta se praviloma oblikuje skozi način življenja, ki nam ga pozneje na nek način tudi določa. V izjemnih primerih se lahko identiteta oblikuje ali povrne s smrtjo. Ko se posameznik enkrat znajde v situaciji, ko bi njegova takojšnja smrt ohranila ali celo privzdignila njegovo identiteto, življenje pa bi ji povzročilo nepopravljivo škodo, se, kot trdi Harrison (2004: 5), mnogokrat odloči v korist identitete in ne življenja. Že primeri iz vsakdanjega življenja nam to lahko potrdijo.

Mati se odloči, da steče v gorečo hišo, da reši svojega otroka, saj bi bila, če tega ne stori, njena identiteta dobre matere uničena. Tako raje tvega svoje življenje kot identiteto. Najstnik se odloči za samomor, ker je ravno odkril, da ima spolno prenosljivo bolezen. Na ta način zavaruje svojo identiteto pridnega učenca in ljubečega sina. Če tega ne bi storil, bi se vest o njegovi bolezni razširila in njegova identiteta bi bila močno poškodovana. Znani so tudi primeri, ko so obtoženi storili samomor, da bi na ta način dokazali svojo nedolžnost in kljubovanje nepravični obsodbi (Harrison, 2004: 5). Zlahka si zamislimo, da se to dogaja tudi ljudem, ki se odločijo, da postanejo samomorilski napadalci, saj je po njihovi smrti njihova identiteta jasna ne glede na življenje, ki so ga živeli pred mučeniškim dejanjem.

6.9. MOČAN VODJA

Člani posvetnih organizacij, kot so na primer Tamilski tigri, so mnogokrat motivirani za samomorilski napad zgolj preko avtokratičnega in centraliziranega vodenja ter osebnosti vodje organizacije, ki ga člani dojemajo kot neke vrste posvetno božanstvo. Močne motivacijske komponente teh skupin so tudi nacionalni motivi, skupinski pritisk in enotnost skupine (Schweitzer, 2002).

Primer spoštovanja vodje prikazuje Bartol (2001: 108) v svojem romanu Alamut: »Pred učenci se je polagoma dopolnjevala podoba silnega preroka in njihova najgorečnejša želja je bila poslej, da bi ga nekoč videli živega in da bi se mogli pred njim izkazati z velikim dejanjem ali z veliko žrtvijo. Zakaj pomeniti nekaj v njegovih očeh se jim je zdelo isto kakor visoko se dvigniti iznad ostalih smrtnikov.«

Karizma in moč voditelja nista zanemarljivi tudi v verskih organizacijah. Toda to je razlog, ki na kandidate za samomorilski napad deluje šele, ko so del skupine. Zdi pa se neverjetno, da bi lahko bil to prvi motiv za odločitev posameznika, da se kot kandidat javi za izvedbo samomorilskega napada. Zaradi pomanjkanja informacij je področje motivov za izvedbo samomorilskih napadov v prvi fazi manj raziskano.

6.10. SAMOMORILSKI NAPAD KOT IZHOD

Lisa Ling je v predstavitvenem pogovoru svojega dokumentarnega filma z naslovom »Female suicide bombers« za FOX News dejala, da je intervjuvala žensko, ki so jo aretirali, tik preden je izvedla napad. Dejala je, da se je poročila zelo mlada z možem, ki jo je vsak dan pretepal. Prosila je za pomoč svojo družino, ker se je hotela od njega ločiti. Družina ji ni hotela pomagati, saj so rekli, da si je tega moža izbrala sama. Za samomorilski napad se je odločila, ker je imela občutek, da takega življenja ni vredno živeti. Če bi naredila le samomor, bi bila označena za grešnico in zgubo, ne pa za junakinjo kot v primeru samomorilskega napada. Ko jo je vprašala, kaj pravi na vse nedolžne žrtve, ki bi jih bila vzela s sabo, je odgovorila le, da po pravici povedano o tem sploh ni razmišljala. Hotela je le ubežati pred svojim življenjem. Zanimivo je, da ne njena družina ne ona sama nikoli niso bili goreči verniki ali fanatiki (O'Reilly, 2004).

Zgoraj navedeni primer jasno pokaže, da je kljub vsem ostalim razlogom, ki se praviloma prepletajo med sabo, včasih dovolj en sam osebni razlog za sprejetje tako skrajne odločitve. Taki primeri so najtežje predvidljivi in po navadi izstopajo iz povprečja analize.

7. PSIHOSOCIALNI PROFIL SAMOMORILSKEGA NAPADALCA

Raziskava Papa je pokazala, da so v veliki večini samomorilski napadalci t. i. novi prostovoljci (*walk-in volunteers*). Le redki so kriminalci in le nekaj jih je bilo že dlje časa članov teroristične skupine. Za večino samomorilskih napadalcev je prvi (in zadnji) stik z nasiljem ravno njihov samomorilski napad (McConnell, 2005).

Večina avtorjev meni, da profila samomorilskega napadalca ni moč oblikovati, saj naj bi šlo za posameznike različnih starosti, družbenega sloja, z različno stopnjo izobrazbe in različnimi življenjskimi potmi. Kljub temu pa vsem avtorjem, ki se s tem ukvarjajo, uspe najti nekaj značilnosti, ki veljajo za večino samomorilskih napadalcev. Glede na ugotovitve različnih avtorjev, nekatere si tudi nasprotujejo, v nadaljevanju povzemam značilnosti, ki veljajo za večino samomorilskih napadalcev.

7.1. STAROST

Merari¹² je ugotovil, da je ena od skupnih značilnosti palestinskih samomorilskih napadalcev, da so večinoma mladi¹³ (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>). Tudi Thackrah (2004: 216) piše, da so v islamskem svetu samomorilski napadalci mladi fantje. Milnerjeva trdi, da so samomorilski napadalci moški v poznih najstniških in dvajsetih letih (Milner, 2001). Harel (2004)¹⁴ piše, da je kljub porastu števila samomorilskih napadov v zadnjih nekaj letih ostal profil samomorilskega napadalca nespremenjen, s povprečno starostjo okoli 21 let. Od 100 samomorilskih napadalcev, ki jih je zajel v raziskavo, je bilo 67 starih od 17 do 23 let, večina ostalih pa je bilo mlajših od 30 let. Harel je še ugotovil, da je začel Islamski Jihad pošiljati v samomorilske napade tudi najstnike. Vsaj štiri samomorilski napadalci, ki jih je v akcijo poslal Islamski Jihad, so bili starih

¹² Merari, ravnatelj Enote za raziskovanje političnega nasilja na univerzi v Tel Avivu, je naredil profil nekaj več kot 50 palestinskih samomorilskih napadalcev. Ugotovil je, da skupnega profila samomorilskih napadalcev ni mogoče oblikovati, obstaja le nekaj skupnih značilnosti samomorilskih napadalcev, ki jih omenjam v tem poglavju (Selfish Selflessness?, 2002).

¹³ Mladina je »socialno konstruiran družbeni sloj«, opozarja Mirjana Ule (1989: 11). Na njeno razumevanje bistveno vplivajo socialne definicije mladosti, ki jih podeljuje družba ljudem določenih generacij in starostnih obdobjih. Kljub temu da ne gre za isto družbo, sem za potrebe svoje diplomske naloge vzela opredelitev Mirjane Ule, ki je za svojo raziskavo opredelila mladost med drugim tudi kot čas od 15. do 27. leta starosti (Ule, 1989: 13).

¹⁴ Harel je naredil analizo 100 samomorilskih napadalcev v Izraelu po letu 1993. Od tega jih je bilo 75 ubitih z izvršitvijo svoje akcije, 25 so jih pravočasno prestregle varnostne sile ali pa so bili aretirani, ker jim je zatajilo eksplozivno sredstvo. 66 je bilo pripadnikov Hamasa, 34 pa Islamskega Jihada. 54 jih je bilo iz Gaze, 45 z Zahodnega brega, eden je bil izraelski Arabec (Harel, 2004).

17 let. Tri so aretirali na poti na prizorišče, kjer naj bi izvedli samomorilski napad. Ugotovili so, da so imeli ti trije za sabo le malo usposabljanja in da so bili opremljeni z nedelujočo bombo (Harel, 2004). *Jewish virtual library*¹⁵ navaja, da je bilo od 303 samomorilskih napadov 76 % napadalcev starih od 17 do 23 let (Profile of Suicide Bombings, 2003: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/suicide1.html>).

V času od aprila 1994 do marca 1996 je bilo v Izraelu izvedenih 13 samomorilskih napadov, ki so povzročili smrt 131 ljudi. Napadalci so bili stari od 19 do 25 let (Gordon, 2002). V raziskavi Nasre Hasssan so bili samomorilski napadalci stari od 18 do 38 let (Hassan, 2001).

Raziskava Falka, Schwartza, Duvdevanya in Galperina (2005)¹⁶ je pokazala, da je bilo od 63 samomorilskih napadalcev, od kolikor podatke so uspeli dobiti, 32 (50,8 %) starih od 16 do 20 let, 26 (41,2 %) samomorilskih napadalcev je bilo starih od 21 do 29 let, dva (3,2 %) pa od 30 do 39 let in trije (4,8%) od 40 do 50 let. Zaključili so, da so samomorilski napadalci v veliki večini stari od 16 do 29 let, izjeme pa so praviloma posamezniki, katerih sorodnike je ubila ali ranila vojska in so se za samomorilski napad odločili zaradi želje po maščevanju (Falk, Schwartz, Duvdevany, Galperin, 2005: 6, 2).

Robert A. Pape pa je izračunal, da je povprečna starost pripadnikov Hamasa in Hezbollaha, ki so izvedli samomorilske napade, 22,7 let (Videmšek, 2005).

Al Makdah, ki v Libanonu izvaja t. i. jihad kampe za otroke, stare od 5 do 15 let, je dejal: »Otrok teh let ne pošiljamo na samomorilske misije, ker so še premladi, da bi se svojega dejanja zavedali. Nujno je, da se samomorilski napadalec svojega dejanja

¹⁵ *Jewish virtual library* je po Jerusalem post povzel analizo 303 samomorilskih napadov na Izrael v času od leta 1993 do avgusta 2003. 89 % napadov je izvedla Hamas, 59 % Islamski Jihad, 58 % Fatah in 8 % PFLP (Profile of Suicide Bombings, 2003: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/suicide1.html>).

¹⁶ Raziskava, ki so jo opravili Ophir Falk, Yaron Schwartz, Eran Duvdevany in Eran Galperin, je zajela večje samomorilske napade od leta 1994 do 2004. Večina napadov, ki so jih obravnavali, se je zgodila na Šrilanki in v Izraelu (Falk, Schwartz, Duvdevany, Galperin, 2005: 3.4, 3.5).

zaveda, zato morajo biti stari vsaj 15 let.« Al Makdah je še povedal, da se starost samomorilskih napadalcev, ki jih je uril, giblje vse od 16 pa do 65 let. »Nikoli pa ne primanjkuje mladih moških, ki si želijo izvesti samomorilski napad,« je še dodal (Davis, 2003: 148).

Najmlajši Palestinec, ki mu je uspelo izvesti samomorilski napad, je bil 16-letni Issa Bdeir. Issa se je razstrelil 22. 5. 2002 v delavskem izraelskem mestu Rishon Letzion (Child suicide bomber, 2005: <http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Child-suicide-bomber>).

Zgoraj navedeni podatki veljajo za islamske skrajneže. O samomorilskih napadalcih, ki izhajajo iz drugih organizacij, je napisanega le malo. Obveščevalna služba Šrilanke je leta 1998 ocenila, da je 60 % Tamilskih tigrov starih manj kot 18 let (Hudson, 1999: 91). Andy Knight in Tanya Narozhna, ki sta raziskovala Črne vdove, pa sta ugotovila, da sta bili le dve ženski starejši od 40 let, sedem jih je bilo starih od 25 do 35 let, ostale so bile stare od 15 do 16 let (Knight, Narozhna, 2004).

7.2. SPOL

Če se spomnimo nekaj primerov samomorilskih napadov, ki jih poznamo iz poročanja medijev, se nam zdi, da je velika večina samomorilskih napadalcev moških. To nam potrdi tudi Gupta (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>). Dodaja pa, da Tamilski tigri uporabljajo ženske že dlje časa in da se ženske kot samomorilske napadalke v zadnjem času pojavljajo tudi v islamskem svetu (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>), kljub temu da v tradicionalni arabski družbi fenomen žensk kot samomorilskih napadal¹⁷ ni zaželen. V Čečeniji pa je precej običajno, da se tudi za take namene uporablja ženske, saj ruske varnostne službe ženskam posvečajo manj pozornosti (Falk, Schwartz, Duvdevany, Galperin, 2005).

¹⁷ 27-letna Wafa Idris je 27. 1. 2002 izvedla samomorilski napad, v katerem je ubila enega in ranila 140 izraelskih civilistov. Tri dni po napadu je odgovornost za napad prevzela Fatah. Wafa Idris je tako postala prva palestinska samomorilska napadalka (FPA, 2005: http://www.fpa.org/newsletter_info2478/newsletter_info.htm).

Tudi v Wikipediji lahko preberemo, da se zaradi vedno večje varnosti, preverjanja na mejah itd. za samomorilske napade vedno pogosteje uporablja tudi ženske in otroke, saj so manj sumljivi kot moški. Uporaba žensk kot samomorilskih napadalk se je med Palestinci in Čečeni močno povečala (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Od 317 samomorilskih napadalcev, kolikor so jih v raziskavo zajeli Falk, Schwartz, Duvdevany in Galperin, je bilo 11 % (35) žensk. 89 % samomorilskih napadov so izvedli moški (Falk, Schwartz, Duvdevany, Galperin, 2005: 6, 2).

Pregled¹⁸ samomorilskih napadov čečenskih upornikov je pokazal, da je slabih 60 % čečenskih samomorilskih napadalcev moških in dobrih 40 % žensk.

Po podatkih spletne enciklopedije Nationmaster je bil prvi samomorilski napad, ki ga je izvedla ženska, Khyadali Sana, članica Sirijske socialne narodne stranke (*Syrian Social Nationalist Party*¹⁹), z avtom bombo leta 1986 v Libanonu (Child suicide bomber, 2005: <http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Child-suicide-bomber>).

ISLAMSKÉ NAPADALKE

Tudi islamske teroristične organizacije so našle prednosti uporabe samomorilskih napadalk. Ker ženske dojemamo kot nežnejši spol, bodo manj verjetno pritegnile pozornost nase kot moški. Napadi, ki so jih izvedle ženske, kažejo, da so bili pripravljeni tako, da se je napadalec moral »izgubiti« v množici. V takih primerih organizacije za samomorilski napad raje uporabijo ženske (Israel Ministry of Foreign

¹⁸ Analizo sem opravila s pomočjo pregleda samomorilskih napadov, kot sta predstavljena na spletnih straneh <http://www.hrvc.net/news6-03/7-6-2003.html>, 2003, in CNN.com, 2005: <http://edition.cnn.com/2004/WORLD/europe/09/01/russia.timeline/>. Predstavljene številke so le približne, ker povsod ni naveden spol napadalca in število napadalcev.

¹⁹ Sirijska socialna nacionalna stranka je nacionalistična politična stranka, ki se zavzema za vzpostavitev Velike Sirije (*Greater Syrian national state*), ki bi vključevala Sirijo, Libanon, Kilikijo, Palestino, Ciper, Jordanijo, Kuvajt in Irak. Ustanovljena je bila leta 1932 (Syrian Social Nationalist Party, 2005: <http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Syrian-Social-Nationalist-Party>).

Affairs, 2003: http://www.mfa.gov.il/mfa/mfaarchive/2000_2009/2003/1/the%20role%20of%20palestinian%20women%20in%20suicide%20terrorism).

Izraelske varnostne sile so seznanjene z najmanj 20 primeri samomorilskih napadalk na izraelskem ozemlju. Med njimi so bile tako dobro izobražene ženske kot tudi mlade neizobražene in brezposelne ženske (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2003: http://www.mfa.gov.il/mfa/mfaarchive/2000_2009/2003/1/the%20role%20of%20palestinian%20women%20in%20suicide%20terrorism).

Po besedah Fighela je Islamski Jihad v začetku leta 2003 začel z javno kampanjo za rekrutacijo žensk. PIJ je sprejel strateško odločitev, da bo na ta način povečal operativne sposobnosti, hkrati pa onemogočil Izraelcem oblikovanje profila njihovih samomorilskih napadalcev (Fighel, 2003).

Islamske samomorilske napadalke so večinoma neporočene, samozavestne, odločne, uporniške in odkrite. Te lastnosti niso značilne lastnosti povprečne Palestinke. Motivirajo jih jeza, sovraštvo in maščevanje, usmerjeno proti Izraelcem (The Emergence of Female Suicide Militants, 2005: http://www.crimelibrary.com/terrorists_spies/terrorists/palestinians/9.html?sect=22).

Harrison (2004: 6) piše, da se zdi, da je ženske lažje rekrutirati za samomorilski napad, če se počutijo osramočene zaradi propadlega ali prepovedanega odnosa in če so v odnosu psihično ali fizično zlorabljanje.

TAMILSKE TIGRICE

Tamilski tigri že dlje časa s pridom uporabljajo samomorilske napadalke. Atentat na nekdanjega indijskega premierja Rajiva Gandhia je maja 1991 uspešno izvedla prav tamilska samomorilska napadalka. Še več, ocenjujejo, da so od 275 samomorilskih napadov črnih tigrov, ki so se zvrstili od februarja 2000, 168 napadov izvedle ženske (Commentary, 2005: http://www.fpa.org/newsletter_info2478/newsletter_info.htm).

ČRNE VDOVE

Prva t. i. črna vdova²⁰ je bila Khava Barayeva, ki se je razstrelila pri ruski vojaški bazi v Čečeniji junija 2000 (Black Widows, 2005: <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3971>).

Andy Knight in Tanya Narozhna pišeta, da so vrste čečenskih črnih vdov polne mladih žensk. V članku je naveden primer neuspelega poskusa samomorilskega napada Natalije Tsagaroyeve, ki je bila s trinajstimi leti tretja žena Mahometa Tsagaroyeva, čigar smrt je z napadom hotela maščevati (Knight, Narozhna: 2004). Tudi BBC je objavil intervju z žensko, ki se je odločila za samomorilski napad. Povedala je, da so ruske sile pred mesecem dni ubile njenega moža. Kljub dejstvu, da ima doma hčer (v času intervjuja je bila stara 18 mesecev), ne vidi več prihodnosti in edino, kar si še želi, je maščevanje (Inside the mind of a 'black widow', 2003: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/3081126.stm>). Ti zgodbi kot mnoge druge potrjujejo trditev, da so črne vdove res vdove, ki so izgubile može v boju proti ruskim silam in da je primarni motiv črnih vdov maščevanje smrti moža in s tem tudi boj za to, za kar so se borili njihovi možje – za neodvisno Čečenijo.

Lahko bi rekli, da so na nek način tudi črne vdove podobne črnim tamilkam – ene in druge so produkt groze vzbujajočih razmer v državi in so bolj kot islamske ženske vpletene v državni boj (Brown, 2003).

7.3. IZOBRAZBA

Alberto Abadie, profesor na harvardski univerzi, je v raziskavi o profilu samomorilskih napadalcev ugotovil, da je večina samomorilskih napadalcev izobraženih. Veliko jih ima višjo ali univerzitetno izobrazbo (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber). Tudi v spletni enciklopediji Nationmaster je zapisano, da je večina samomorilskih napadalcev izobraženih ter da jih ima mnogo

²⁰ Brown trdi, da se je ime Črne vdove za čečenske samomorilske napadalke uveljavilo po drami s talci v moskovskem gledališču oktobra 2002, ko so se na televiziji pojavile podobe žensk, oblečene v črne zare (hijabs), ki so jim odkrivale samo oči in so bile opasane z eksplozivom (Brown, 2003).

višjo ali univerzitetno izobrazbo (Profile of a bomber, 2005: http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Suicide-bomber#Profile_of_a_bomber).

Gupta je ugotovil, da je 47 % samomorilskih napadalcev dobro izobraženih (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>). Raziskava Clauda Berrebi²¹ je pokazala, da se je več kot polovica samomorilskih napadalcev šolala na višji ravni, kar je precej v primerjavi s 15 % celotne populacije, ki se šola na višji ravni (Journal explores suicide bomber profile, 2004: <http://www.religionnewsblog.com/7241-.html>). Claytonova raziskava je pokazala, da je 36 % samomorilskih napadalcev končalo vsaj srednjo šolo, le 2 % nista imela dokončane osnovne šole (Clayton, 2003). Robert A. Pape je ugotovil, da je 54 % samomorilskih napadalcev v Palestini in Libanonu po srednji šoli nadaljevalo izobraževanje (Videmšek, 2005).

Od 100 samomorilskih napadalcev, ki jih je v raziskavo vključil Harel, jih je imelo 23 končano osnovno šolo, 31 srednjo in kar 46 višjo ali visoko šolo (Harel, 2004). Od 303 samomorilskih napadov je imelo 47 % napadalcev srednješolsko in 38 % univerzitetno izobrazbo (Profile of Suicide Bombings, 2003: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/suicide1.html>).

Vse zgoraj navedene raziskave dajejo jasno sliko, da ima večina samomorilskih napadalcev dokončano vsaj srednjo šolo in da jih ima mnogo končano ali pa so se šolali tudi na višji ali visoki šoli.

7.4. DRUŽBENI RAZRED

Merari trdi, da družbeni razred, kateremu pripadajo samomorilski napadalci, predstavlja povprečje družbe, iz katere izhajajo (Merari v: Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>).

²¹ Claude Berrebi je ekonomist na univerzi Princeton. Naredil je analizo palestinskih samomorilskih napadalcev od leta 1980 do 2003 (Journal explores suicide bomber profile, 2004: <http://www.religionnewsblog.com/7241-.html>).

V spletni enciklopediji Nationmaster je zapisano, da izhaja večina samomorilskih napadalcev iz družin srednjega razreda (Profile of a bomber, 2005: http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Suicide-bomber#Profile_of_a_bomber).

Nobeden od samomorilskih napadalcev, ki jih je v raziskavo vključila Nasra Hassan ni bil zelo reven. Številni so pripadali srednjemu sloju prebivalcev in vsi razen tistih, ki so bili begunci, so imeli redno plačano službo. Beguncev je bilo več kot polovica. Dva sta bila sinova milijonarjev (Hassan, 2001).

Claude Berrebi je ugotovil, da v primerjavi s celotno palestinsko populacijo, kjer se odstotek revnih giblje okoli 32 %, prihaja le 13 % samomorilskih napadalcev iz revnega okoliša (Journal explores suicide bomber profile, 2004: <http://www.religionnewsblog.com/7241-.html>). Raziskava Alberta Abadie pa je pokazala, da prihaja večina samomorilskih napadalcev iz družin srednjega razreda (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Glede na podatke, ki so na voljo, ugotavljam, da najdemo med samomorilskimi napadalci tako najrevnejše pripadnike najnižjega kot tudi pripadnike najvišjega družbenega razreda. Večina jih predstavlja sivo povprečje družbe, iz katere izhajajo. Nikakor pa ne moremo reči, da je pravilo, da so samomorilski napadalci pripadniki najnižjega družbenega stanu. Rečemo lahko, da družbeni razred ne vpliva na odločitev posameznika za samomorilski napad.

7.5. ZAKONSKI STAN

Gordon (2002) piše, da so samomorilski napadalci mladi neporočeni moški, včasih tudi starejši poročeni moški. V nekaterih primerih gre tudi za mlade neporočene ženske. Po besedah Merarija so skoraj vsi samomorilski napadalci samski, le redki so poročeni (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?rect=true&db=aph&an=6595530>). Tudi Milnerjeva se strinja, da so samomorilski napadalci praviloma neporočeni moški (Milner, 2001).

83 % samomorilskih napadalcev, zajetih v Guptajevo raziskavo, je bilo neporočenih. Kljub temu pa jih je imelo veliko trajno zvezo v času samomorilskega napada, je še ugotovil Gupta (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>). Od 100 samomorilskih napadalcev, ki jih je v raziskavo zajel Harel, je bilo 86 neporočenih, 14 pa poročenih (Harel, 2004). In od 303 samomorilskih napadov je bilo 87 % samomorilskih napadalcev neporočenih (Profile of Suicide Bombings, 2003: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/suicide1.html>).

Velika večina samomorilskih napadalcev je neporočenih, kar se ujema s trditvami, da organizacije zavrnejo poročene in tiste, ki imajo obveznosti do družine.

7.6. PSIHOLOŠKA SLIKA

»S pomočjo psiholoških obdukcij in intervjujev tistih samomorilskih napadalcev, ki so jih pred napadom ustavile varnostne sile, sem ugotovil, da jih večina nima samomorilskih značilnosti. Pravzaprav celotna populacija ne spada v rizično skupino samomorov. Nimajo vidnih znakov depresije, ne pijejo alkohola, se ne drogirajo in nikoli prej niso poskusili storiti samomora,« je zapisal Merari (Selfish Selflessness?, 2002: <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>).

Prav tako nobeden od samomorilskih napadalcev, ki jih je v raziskavo vključila Nasra Hassan, ni pripadal značilnemu profilu samomorilske osebnosti. Vsi so se zdeli popolnoma normalni člani družin, uglajeni in resni. Pravzaprav jih je družba štela za zgledne mladostnike. Vsi so bili globoko verni. Vedno so uporabljali islamsko terminologijo za razlago svojih pogledov, kljub temu pa so bili dobro podučeni o politiki v Izraelu in tudi drugod v arabskem svetu (Hassan, 2001).

Trackrah piše, da je večina samomorilskih napadalcev globoko vernih in da kot mnogi drugi teroristi tudi samomorilski napadalci pretiravajo glede posledic, ki jih bo njihovo dejanje imelo (Thackrah, 2004: 216).

V spletni enciklopediji Nationmaster je zapisano, da mnogi samomorilski napadalci kažejo znake psihološke neuravnovešenosti. Kot otroci so pogosto imeli težave z

uveljavljanem v družbi. Oporo najdejo pogosto v skrajnih krogih, ki jih vodijo karizmatični posamezniki (Profile of a bomber, 2005: http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Suicide-bomber#Profile_of_a_bomber). Alberto Abadie je istega mnenja. Meni namreč, da veliko samomorilskih napadalcev kaže znake psihičnega neravnovesja. Strinja se tudi, da so imeli kot otroci pogosto težave s socializacijo (Suicide bombing, 2004: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber).

Eyad El Sarraj, predsednik programa *Gaza Community Mental Health*, je dejal, da je tekom raziskovanja palestinskih samomorilskih napadalcev odkril vsem skupno travmatično izkušnjo v otroštvu. Vsem je skupen občutek nemoči in občutek ponižanja njihovega očeta s strani izraelskih vojakov (Journal explores suicide bomber profile, 2004: <http://www.religionnewsblog.com/7241-.html>).

Psihološka (ne)uravnovešenost samomorilskih napadalcev je tema, glede katere so nesoglasja med avtorji največja. Nekateri zagovarjajo stališče, da gre za neuravnovešene osebnosti, drugi pa trdijo, da gre za popolnoma normalne ljudi, ki sprejemajo racionalne odločitve. Moje mnenje je, da samomorilski napadalci ne pripadajo značilnemu profilu samomorilske osebnosti in da so psihično uravnovešeni. Ne ugovarjam pa trditvam Eyada El Sarraja, da samomorilske napadalce združuje travmatična izkušnja.

Na tem mestu naj izpostavim besede Todda Stewarta, vodje Programa za mednarodno in nacionalno varnost (*Program for International and Homeland Security*) na univerzi v Ohio, ki opozarja, da gre pri samomorilskih napadalcih za »racionalne ljudi in ne nujno neizobražene in siromašne, saj organizacije potrebujejo zanesljive, zaupanja vredne napadalce, ki se lahko stopijo z družbo, ne pa mentalno nestabilne posebnosti, ki se vedejo nepredvidljivo« (Begley, 2003).

8. PRIMERA PSIHOSOCIALNIH PROFILOV SAMOMORILSKIH NAPADALCEV

8.1. TAMILSKI TIGRI

V diplomski nalogi se osredotočam na islamske samomorilske napadalce, saj jih je, če pogledamo organizacije, ki samomorilske napade izvajajo, največ. Kljub temu pa »prispevek« samomorilskih napadalcev, ki prihajajo iz nemuslimanskih držav, kakršni so tudi Tamilski tigri, ki so izvedli nekaj najbolj uničujočih samomorilskih napadov in za ta namen žrtvovali več ljudi kot katera koli islamska skupina, ni zanemarljiv (Jayasinghe, 2004). Skupina je do leta 2000 izvedla kar dve tretjini samomorilskih napadov na svetu (Lesjak, 2003), zato sem se odločila, da eno poglavje posvetim pregledu značilnosti tamilskih samomorilskih napadalcev.

V literaturi so Tamilski tigri opisani kot kruti, dobro usposobljeni in popolnoma predani ciljem organizacije. Vsi viri zanikajo možnost, da bi imeli samomorilski napadalci iz vrst Tamilskih tigrov kakršne koli psihološke težave. Prostovoljce izbirajo iz vrst operativnih enot glede na njihove dotedanje dosežke. V poštev pridejo tako moški kot ženske, ki se vedno samostojno odločijo in prostovoljno javijo za samomorilski napad (Mansdorf, 2003).

Nekdanji član Tamilskih tigrov Dharmalingam Sidhathan pravi, je izredno težko razumeti, kaj je gonilna sila tamilskih samomorilskih napadalcev – zagotovo pa to ni religija. Tamilci so v veliki večini pripadniki hinduizma, ta pa samomor pojmuje za greh (Jayasinghe, 2004).

Whittaker trdi, da je za Črne tigre bistvenega pomena sovraštvo, ki ga čutijo do sovražnika. Na Šrilanki so skoraj vsi kandidati za samomorilske napadalce najstniki. Nošenje kapsule cianida zaznamuje njihovo predanost cilju: »Poročeni smo s kapsulo cianida, ki nam pripada; ohranja našo glavo čisto in naše misli usmerjene na naš cilj.« (Whittaker, 2001: 85, 86).

Poznavalci trdijo, da je odločujočega pomena sposobnost voditelja Tamilskih tigrov Prabhakarana Veluppillaia,²² ki na nerazumljiv način s svojo močno karizmo in zgledom zbuja globoko spoštovanje in motivira člane te uporniške skupine, da so pripravljeni žrtvovati svoja življenja za doseg cilja – samostojno državo. Veluppillaia skupino gradi na strogi disciplini in neomajni zvestobi, kar je oblikovalo neusmiljeno in učinkovito silo. Najbolj pa to velja za tisti najsmrtonosnejši del Tamilskih tigrov – Črne tigre (Karum Puligal), ki izvajajo samomorilske napade. Samomorilske napadalce, preden se odpravijo na misijo, sam Veluppillaia počasti s t. i. zadnjo večerjo in jim na ta način izkaže posebno čast. Po izvedbi samomorilskega napada organizacija poskrbi za družino samomorilskega napadalca (Jayasinghe, 2004).

Od začetka delovanja organizacije se je povprečna starost njenih članov konstantno nižala. Poročila iz leta 1990 navajajo, da je 75 % članov starih manj kot 30 let – od tega jih je 25 % starih od 25 do 29 let, kar 50 % pa le od 15 do 21 let. Leta 1998 je obveščevalna služba Šrilanke ocenila, da je 60 % borcev Tamilskih tigrov starih manj kot 18 let in da je tretjina članov žensk. Po podatkih ministrstva za obrambo Šrilanke, marca 1999 so se začeli Tamilski tigri po številčnem upadu po letu 1998 zanašati na t. i. *Baby Brigade*. Otroške brigade sestavljajo deklice in dečki, stari od 10 do 16 let. Še več, maja 1999 so Tamilski tigri poskušali vzpostaviti Splošno ljudsko milico (*Universal People's Militia*). V ta namen so uvedli obvezno vojaško urjenje za vse starejše od 15 let, ki živijo na področjih pod nadzorom Tamilskih tigrov (Hudson, 1999: 91). Večina članov pripada nižjemu srednjemu družbenemu razredu, vodje pa so večinoma dobro izobraženi in pripadajo višjemu sloju.

²² Prabhakaran Velupillai je bil rojen 26. 11. 1954 v Velvettithuraju na Šrilanki. Z osemnajstim leti je ustanovil organizacijo, ki se je imenovala Novi tamilski tigri (TNT – *Tamil New Tigers*). Leta 1975 je bil obtožen za atentat na takratnega župana mesta Jaffna. 5. 5. 1976 se je TNT preimenovala v LTTE – *Liberation Tigers of Tamil-Eelam*. Po podatkih Wikipedije je Sri Lanka Broadcasting Corporation po cunamiju 2005 objavila napačne informacije o njegovi smrti. Mnogo držav in organizacij šteje Velupillaia za terorista, toda v očeh mnogih Tamilcev je borec za svobodo. Iščeta ga Šrilanka in Indija, na listi Interpola pa je iskan za umor, organiziran kriminal in terorizem (Wanted, 2005: http://www.interpol.int/public/Data/Wanted/Notices/Data/1994/54/1994_9054.asp in Velupillai Prabhakaran, 2005: http://en.wikipedia.org/wiki/Velupillai_Prabhakaran).

Opozoriti moram, da ti podatki veljajo za vse člane Tamilskih tigrov in ne le za samomorilske napadalce. Takih podatkov o Črnih tigrih ni na voljo, zato si lahko pomagamo s splošno sliko pri sklepanju na tamilske samomorilske napadalce.

Vsi tigri, ki umrejo v boju, so pokopani in ne kremirani, kot je navada pri hindujcih. Kljub temu da trupla samomorilskega napadalca ni moč dobiti, jim organizacija priredi pogreb. Njihov grob krasi posebej dovršen nagrobnik, ki priča o dejanju umrlega. Po smrti je samomorilski napadalec čaščen kot junak in pripadata mu vsa čast in slava. Tudi to je eden od dejavnikov, ki jih srečamo pri islamskih samomorilskih napadalcih – čaščenje in obljuba nesmrtnosti, ki lahko imata odločujoč vpliv na mlade kandidate (Ramachandran, 2004).

Sodeč po redkih slikah Črnih tigrov, ki so vedno zaradi zakritja identitete predstavljeni s črno masko na glavi, in po lastnostih, ki se pri kandidatih iščejo, kot so zanesljivost, odgovornost in odločnost, Črni tigri niso otroci. Moja predvidevanja so, da gre za mlade moške in ženske, stare od 18 do 25 let, brez psihičnih težav in samomorilskih nagnjenj. Verjetno pripadajo srednjemu sloju s povprečno ali višjo izobrazbo in verjamejo v cilj, za katerega se borijo. Prepričani so, da bo njihova akcija odmevala še dolgo in bodo s tem naredili korak bližje cilju za vse Tamilce. Verjamejo, da bodo na ta način umrli mučeniške smrti, da se jih bodo večno spominjali in jih častili kot pogumne in nesebične borce za samostojno tamilsko državo. V oporo pri odločitvi je tudi misel, da ob tem ne zapuščajo svoje družine, saj bodo s svojim dejanjem na dolgi rok poskrbeli za njihovo dobro, prav tako pa bo organizacija poskrbela za njihovo dostojno življenje.

8.2. LONDON 7. 7. 2005

Skozi celotno diplomsko nalogo sem se izogibala omenjanju velikih in odmevnih samomorilskih napadov, kot so 11. 9. 2001 v New Yorku in 7. 7. 2005 v Londonu, ker sem hotela oblikovati profil povprečnega samomorilskega napadalca. Prepričana sem namreč, da organizacije nimajo težav z iskanjem prostovoljcev za napade, ki bodo ostali v večnem spominu, če lahko najdejo samomorilske napadalce za napade, ki nimajo takega odmeva. Da pa se tej temi ne izognem povsem, sem se odločila za analizo aktualnega samomorilskega napada oz. napadalcev. Zanima me,

v kolikšni meri se profil samomorilskih napadalcev, ki so izvedli napade 7. 7. 2005 v Londonu, sklada s profilom samomorilskega napada, ki se je oblikoval med nastajanjem diplomske naloge.

Trije od štirih moških so se 7. 7. 2005 odpravili iz Leedsa in Dewsburya ter prispeli na postajo podzemne železnice Kings Cross malo pred 8.30 zjutraj, kjer so se sestali s četrtem moškim. Pot so nadaljevali vsak zase. Približno dvajset minut pozneje je odjeknila prva od štirih eksplozij, ki so pretresle London (Edwards, Mulchrone; 2005). Tri bombe so eksplodirale v intervalu petdesetih sekund okrog 8. ure in 50 minut zjutraj na različnih vlakih podzemne železnice, tretja pa ob 9. uri in 47 minut na avtobusu. Napad na londonski javni transport so izvedli štirje, domnevno samomorilski napadalci. Napadi so povzročili poleg smrti napadalcev smrt 52 ljudi. 700 ljudi je bilo ranjenih (7 July 2005 London bombings, 2005: http://en.wikipedia.org/wiki/7_July_2005_London_bombings). Odgovornost za napade je prevzela teroristična mreža Al Kaida (Al Kaida prevzela odgovornost za napad v Londonu, 2005: http://www.delo.si/index.php?sv_path=41,396,84848).

Vse štiri napadalce so posnele varnostne kamere, po pregledu katerih je britanska policija dejala: »Na posnetkih so vsi videti popolnoma normalno. Oblečeni so vsakdanje in nosijo velike nahrbtnike. Izgledajo kot štirje moški na izletu in ne kot množični morilci na zadnjem koraku svoje smrtonosne misije.« (Edwards, Mulchrone; 2005).

Napadi so se zgodili na dan, ko je Velika Britanija gostila 31. vrh G8. Dan po tem, ko je bil London izbran za gostitelja poletnih olimpijskih iger leta 2012 in dva dneva po začetku sojenja fundamentalističnemu verskemu voditelju Abu Hamzi (7 July 2005 London bombings, 2005: http://en.wikipedia.org/wiki/7_July_2005_London_bombings).

Znana so imena in identiteta vseh štirih samomorilskih napadalcev:

Mohammad Sidique Khan, star 30 let, je bil od leta 2002 zaposlen kot pomočnik učitelja v osnovni šoli Hillside v Leedsu. Poročen je bil z učiteljico, indijsko muslimanko, s katero je imel majhno hči. Kot učitelja so ga spoštovali tako učenci kot

njihovi starši. Eden od staršev ga je opisal kot dobrega, tihega človeka. Njegovi znanci so dejali, da je bil rojeni vodja. Leta 2002 je bil izbran za posebno nagrado za delo s socialno deprivilegiranimi ljudmi. Ustanovil je dve telovadnici, ki služita kot alternativa ulici oz. kot prostor za zbiranje in druženje mladih. Eden od njegovih starih prijateljev je dejal, da se je drastična sprememba začela leta 1999, ko je v Leeds prispel Abdullah el-Faisal,²³ duhovni vodja, ki je podpiral jihad. V času ameriškega napada na Irak se je Mohammad oddaljil od prijateljev in začel vedno več časa preživljati s Hasibom Hussainom in Shehzadom Tanweerjem, s katerima je delal kot mentor v telovadnici. Novembra 2004 je za tri mesece skupaj s Shehzadom Tanweerjem odpotoval v Pakistan. Ko se je vrnil, je Mohammad pustil službo kot učitelj in se z družino preselil v Dewsbury. Kmalu je zapustil ženo in nekajmesečno hčer. 7. 7. 2005 je izvedel napad na vlaku podzemne železnice, kakor hitro je ta odpeljal s postaje Edgware Road. Družina napadalca je bila ob njegovem dejanju (vidno) presenečena in se odzvala z besedami, da je bil »prijazen in skrben član družine«. Snovalci napada so mu morda »oprani možgane«, kar so navedli kot enega od možnih vzrokov, ki bi pojasnili njegovo nasilno ravnanje. Izrazili so sočutje do vseh, ki so bili v tej tragediji kakor koli prizadeti. Neka soseda je dejala, da ni vedela, da je veren. »Redno namreč obiskujem verske obrede v lokalni mošeji, vendar Mohammada še nikoli nisem videla tam,« je še dodala (Suicide bombers' 'ordinary' lives, 2005: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4678837.stm> in Britanci zgroženi ob razkritju napadalcev, 2005: http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,50&id=69135cb672f6182d98cdf7a4db6e9b304&source=Delo in Hosenball, 2005: 16 in MOHAMMAD SIDIQUE KHAN – London Bomber, 2005: http://libertyunites.tv/article3461-mohammad_sidique_khan__london_bomber.html).

22-letni **Shehzad Tanweer** se je rodil v Bradfordu, večino svojega življenja pa je preživel v Leedsu. Njegov oče, Pakistanec, ki je v Veliko Britanijo pripotoval leta

²³ Abdullah el-Faisal je muslimanski duhovni vodja, ki je privržence spodbujal k ubijanju nevernikov, Američanov, hindujcev in judov. Marca 2003 je bil v Londonu obsojen na devet let zaporne kazni, od tega sedem let za napeljevanje k umoru, eno leto za grožnje in žaljenje in dve leti za uporabo grozečih in žaljivih posnetkov (Hate preaching cleric jailed, 2003: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/2829059.stm).

1974, je lastnik uspešnega lokala *fish and chips* v bližini doma. V družini so bili štirje otroci – Shehzad, njegov mlajši brat in dve sestri. Stric ga je opisal kot zelo prijaznega, tihega in spoštovanega človeka. Povedal je še, da je bil Shehzad vedno ponosen, da je Anglež. Diplomiral je na fakulteti za šport, zanimala pa sta ga predvsem kriket in ju-jitsu. Leta 2004 je bil aretiran zaradi izgrediv, zaradi česar je dobil tudi policijski opomin. Novembra 2004 je z Mohammadom Khanom odpotoval v Pakistan, kjer je po besedah njegovih prijateljev in družine študiral religijo in tako preučeval Koran. Pakistanske oblasti so razkrile, da je bil v Pakistanu tudi kratek čas verjetno konec leta 2003. Prijatelji so ga opisali kot tihega in zelo vernega človeka, ki ni kazal zanimanja za politiko. Spominjajo se, da se je redno udeleževal verskih obredov v mošeji, izogibal pa se je tradicionalnemu načinu oblačenja tudi po vrnitvi iz Pakistana. 7. 7. 2005 se je razstrelil na podzemnem vlaku v bližini londonske postaje Aldgate. Njegov najboljši prijatelj, 19-letni Mohammed Anwar, je dejal, da Shehzad ne bi mogel biti vpleten v kaj takega: »To je nemogoče. Preprosto ni v njegovi naravi, da bi naredil kaj takega. On bi takšne stvari obsodil.« Družinski prijatelj in poslovni partner Neil Kay je dejal, da se mu zdi nemogoče, da je kateri koli družinski član vpleten v kaj takega. Shehzada je poznal od njegovega drugega leta starosti: »Vedno je molil. Vstajal je tudi ob štirih zjutraj, da je molil. Res je bil zelo veren, toda veliko njegovih prijateljev je belcev. Nikoli ni poniževal belcev. Ne morem verjeti, da je lahko bil tak verski fanatik.« (Suicide bombers' 'ordinary' lives, 2005: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4678837.stm> in Britanci zgroženi ob razkritju napadalcev, 2005: http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,50&id=69135cb672f6182d98cdf7a4db6e9b304&source=Delo in Edwards, Mulchrone, 2005 in Shehzad Tanweer 7/7 London Bomber, 2005: http://libertyunites.tv/article3459-shehzad_tanweer_7_7_london_bomber.html).

19-letni **Germaine Lindsay**, rojen na Jamajki, se je s petimi leti preselil v Anglijo in najstniška leta preživel v Huddersfieldu – Zahodni Yorkshire, kjer je živel do leta 2003. S 15 leti se je kot njegova mati spreobrnil in sprejel islam. Njegov sošolec je dejal, da so bili presenečeni, toda on se zaradi tega sploh ni vznemirjal. Preimenoval se je v Jamala Lindsay in začel obiskovati večerna predavanja, da bi se bolje poučil o islamu. Z ženo Samantha Lewthwa, ki je islam sprejela pri 17 letih (preden je spoznala Germaina), sta imela 15-mesečno hčer in še enega otroka na poti. Njegova žena je po napadu dejala: »Ne bi mogla napovedati ali si predstavljati, da bi lahko bil vpleten

v zločinska dejanja tako grozljivih razsežnosti. Bil je ljubeč mož in oče.« Njegovi sorodniki so ga opisali kot ljubeznivega, skrbnega in mirnega. »Ničesar nismo vedeli o njegovih načrtih in smo nad dejanji zgroženi prav tako kot vsi ostali,« je še dejala njegova družina (Suicide bombers' 'ordinary' lives, 2005: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4678837.stm>).

Theresa Weldrick, znanka iz šole, je dejala: »Vsi, ki smo ga poznali, smo šokirani, bil je res prijeten – eden od tistih ljudi, ki ne zaidejo v težave. Bil je dober. Ne morem si predstavljati, kaj ga je obsedlo.« (Sapsted, Gardham, 2005).

18-letni **Hasib Mir Hussain**, rojen v Leedsu, je bil znan kot vzkipljiv mladostnik. Bil je tudi znanec policije, saj si je v letu 2004 prislužil opomin zaradi kraje po trgovinah. Starši so ga poslali k sorodnikom v Pakistan, od koder se je leto in pol pred napadom vrnil globoko veren. 7. 7. 2005 je sprožil eksplozijo na mestnem avtobusu št. 30 v bližini Tavistock Squara v središču Londona. Na dan napada je dejal svojim staršem, da gre v London obiskat svoje prijatelje. 12 ur po eksploziji je zaskrbljena družina poklicala policijo in prijavila pogrešanega sina, ki se je s prijatelji odpravil na izlet v London. Skrbelo jih je, da je morda postal žrtev eksplozij. Družina ga je opisala kot ljubečega in popolnoma normalnega mladostnika, ki staršem ni povzročal skrbi. Prav tako so izrazili sočutje do žrtev napadov in zagotovili, da za njegov namen niso vedeli in da bi, če bi slutili, skušali to na vsak način preprečiti. Njegova šolska pot se je začela v Ingram Road Nprimary school, nadaljevala v Matthew Murray High School in zaključila v šoli, ki jo je pozneje zamenjala South Leeds High School. Imel je torej srednješolsko izobrazbo (Suicide bombers' 'ordinary' lives, 2005: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4678837.stm> in Britanci zgroženi ob razkritju napadalcev, 2005: http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,50&id=69135cb672f6182d98cdf7a4db6e9b304&source=Delo in Hasib Mir Hussain - London Bomber, 2005: http://libertyunites.tv/article3460-hasib_mir_hussain__london_bomber.html).

BBC je poročal, da je Hasib Hussain, preden je sprožil eksploziv, po mobitelu skušal poklicati ostale tri napadalce. Ker pa so vsi trije svoj napad že opravili, se mu ni javil nihče. Scotland Yard je potrdil, da Hussain ni poskušal kontaktirati nikogar drugega, po čemer lahko sklepamo, da vodja ni obstajal ali pa ga Hussain ni hotel izdati. Najverjetnejša razlaga je, da se je poskusil vkrcati na Northern Line podzemne

železnice v Londonu, ki je bila zaradi napadov zaprta. Ko so se stvari začele odvijati drugače od načrtovanega se je verjetno hotel posvetovati s sodelavci. Michael Clarke, strokovnjak za terorizem na King's College, je razložil, da klici kažejo, da je Hussaina preplavila panika in se je tako hotel prepričati, da so ostali opravili svojo nalogo (London bomber called accomplices, 2005: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4181454.stm>).

Rečemo lahko, da gre za islamske samomorilske napadalce. Vsi štirje napadalci so moškega spola, kar je glede na odstotek islamskih žensk, ki so izvedle samomorilske napade, normalno. Povprečna starost napadalcev je 22,25 let oziroma dobrih 22 let. Gre torej za mlade moške, kar se popolnoma sklada s splošno sliko samomorilskih napadalcev. Izobrazba Hasiba Hussaina je znana – zaključil je srednjo šolo, prav tako Germaine Lindsay. Mohammad Khan je delal kot asistent učitelja, po čemer lahko sklepamo, da je bil prav tako izobražen. Shehzad Tanweer pa je imel univerzitetno izobrazbo. Vsi štirje so izobraženi in glede na to, da so živeli v Veliki Britaniji, lahko rečemo, da so odsevali družbeno povprečje, kot to velja tudi za druge samomorilske napadalce. Vse so opisovali kot prijazne, skrbne in mirne z izjemo Hasiba Hussaina, ki je bil opisan kot vzkipljiv najstnik. Bili so povprečni državljani, ki niso izstopali iz množice. Vsi štirje so bili verni. Nobeden ni bil reven, prav tako ni bil nihče od njih bogat. Le dve stvari se ne skladata s sliko povprečnega samomorilskega napadalca. Ugotovila sem, da se organizacije izogibajo posameznikov, ki imajo kakršno koli kriminalno preteklost, medtem ko je bil Khan aretiran zaradi izgrediv, Hussain pa je že bil s strani policije opomnjen zaradi kraje. Vprašljiva je tudi trditev, da se organizacije izogibajo uporabe posameznikov, ki imajo obveznosti do družine, ki so poročeni in imajo otroke, saj sta bila kar dva od štirih napadalcev (Khan in Hussain), torej 50 %, poročena in imela vsaj enega otroka. Njihovi motivi ostajajo neznani. Raziskava je pokazala, da so Khan, Tanweer in Hussain obiskali Pakistan, kar je, tako je videti, odigralo pomembno vlogo pri odločitvi za samomorilski napad. Kaj se je tam takega zgodilo, da bil jih lahko pripeljalo do tako skrajne odločitve, ni znano. Iz te slike prav posebej izstopa Lindsay, za katerega ni znano, da bi pred napadom potoval v Pakistan, še posebej pa bode v oči dejstvo, da se je spreobrnil in islam sprejel pri petnajstih letih, tako da to ni vera, ki bi ga bila spremljala vse otroštvo. Potrdilo pa se je dejstvo, da so samomorilski napadalci racionalni posamezniki, katerih odločitev ni znana nikomur. Člani družin in prijatelji

napadalcev so bili pretreseni ob dogodku; vsi po vrsti so zatrdili, da o njihovih namenih niso vedeli ničesar, prav tako pa so, za razliko od družin drugih islamskih napadalcev, zatrdili, da na dejanje niso ponosni in da sočustvujejo z vsemi žrtvami.

Taki napadi nas prisilijo, da se vprašamo: »Ali bi lahko bil to tudi moj sosed? Ali bi zaslutil, kaj se dogaja?« Če pogledamo izjave družin, prijateljev in znancev teh štirih napadalcev, lahko rečemo, da bi to zelo težko ugotovili. Nekdanji delodajalec Mohammada Khana, Ahmed, ki zdaj, ko se ozre v preteklost, pravi: »Najboljše opozorilo je njihova družba: nenadno začnejo zaničevati pravoslavce. In prenehajo govoriti toliko o veri in govorijo le še o krivicah, ki so jih muslimani doživeli širom sveta ter kaj bi bilo treba glede tega storiti.« (Power, 2005: 24). Najtežji del pa je ugotoviti, kdaj gre le za burne razprave jeznih mož in kdaj za načrtovanje samomorilskega napada. S tem se strinja tudi Ahmed, ko pravi: »Ja. Ne moreš kar prijaviti vsakega, ki ima radikalne poglede.« (Power, 2005: 24).

V začetku poglavja sem zapisala, da so napad izvedli štirje, domnevno samomorilski napadalci. Porajajo se namreč vprašanja, ali je res šlo za samomorilske napade ali pa so napadalci mislili, da bodo preživeli. Nerešeno namreč ostaja vprašanje, zakaj so imeli napadalci pri sebi identifikacijske dokumente. V ruševinah razstreljenega avtobusa številka 30 so našli vozniški izpit in kreditno kartico Hasiba Hussaina. Policija je na mestih eksplozij našla tudi osebne dokumente Shehzada Tanweerja in Mohammada Khana. Najdeni dokumenti so policiji omogočili razkritje tovarne bomb v Leedsu. Poleg tega so napadalci kupili povratne vozovnice iz Londona do Lutona. Ti dejstvi namigujeta, da so napadalci pričakovali, da bodo napade preživeli (7 July 2005 London bombings, 2005: http://en.wikipedia.org/wiki/7_July_2005_London_bombings). Prve tri bombe so eksplodirale v časovnih intervalih 50 sekund, po čemer lahko sklepamo, da so bile eksplozivne naprave opremljene s časovnim ali daljinsko vodenim detonatorjem. Ostaja pa tudi vprašanje, zakaj niso imeli napadalci eksploziva na telesih, ampak v nahrbtnikih, ki bi jih lahko nekje tudi pustili in se nepoškodovani umaknili. Nekaterih odgovorov na vprašanja ne bomo nikoli dobili, saj so marsikatero skrivnost napadalci odnesli s seboj v grobove.

9. VERIFIKACIJA HIPOTEZ IN ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem prešla od samomora in teroristov ter terorističnih organizacij na samomorilske napadalce. Zanimalo me je, kakšno vlogo odigra pri pripravi posameznika na napad organizacija, ki napad pripravlja, kateri so motivacijski elementi, ki posameznike motivirajo za odločitev za tako skrajno dejanje, ter psihosocialni profil povprečnega samomorilskega napadalca. Svoje ugotovitve sem v zadnjem poglavju dopolnila še s primeroma Tamilskih tigrov in aktualnih samomorilskih napadov v Londonu 7. 7. 2005.

Teme sem se lotila, ker me je neprestano begalo vprašanje, zakaj se nekdo odloči za prostovoljno smrt na tak način. Glede na to, da gre večinoma za mlade, ki imajo pred sabo še vse življenje in neskončno možnosti, sem hotela vedeti, kaj je tista skupna lastnost, ki jih združuje. Pojmovanje samomorilskih napadalcev se je po napadu na WTC v New Yorku 11. 9. 2001 močno spremenilo. Izjave o samomorilskih napadalcih niso bile več hitri zaključki, da gre za neizobražene in revne posameznike s psihičnimi težavami, ki ne vidijo smisla v življenju, temveč so postale veliko bolj previdne, saj je ravno ta napad podrl stereotipe o samomorilskih napadalcih. Kljub temu, da je tema moje diplomske naloge aktualna, sem imela dostikrat precej težav z zbiranjem literature. Dejstva, ki so znana, veljajo večinoma za teroriste na splošno in ne le za samomorilske napadalce. Kljub temu da mediji skoraj dnevno poročajo o samomorilskih napadalcih, so podatki zelo skopi. Iz medijev je lažje zbrati vse podatke o žrtvah napadov kot kakršen koli uporaben podatek o samomorilskih napadalcih. Pred napadom za namen samomorilskega napadalca ne ve nihče, niti njegova družina. Le zelo redkim raziskovalcem je omogočen vpogled v njihovo življenje in misli, kar je tudi razlog, da je ta fenomen še tako neraziskan. Druga težava, na katero sem naletela, pa je pomanjkanje podatkov za samomorilske napadalce, ki niso islamski skrajneži. Namreč, kar je o samomorilskih napadih in napadalcih zapisanega, se v veliki meri nanaša na islamske skrajneže, kar močno otežuje raziskovanje vseh drugih.

Prva hipoteza, ki pravi, da so samomorilski napadalci večinoma mladi neporočeni moški, se je potrdila. Mirjana Ule, katere definicijo mladosti sem upoštevala, šteje

mladost za čas od 15. do 27. leta starosti, in pokazalo se je, da lahko večino samomorilskih napadalcev umestimo v ta okvir. Večina napadalcev je res moških. V tej vlogi se sicer pojavljajo tudi ženske, predvsem črne tigrice in črne vdove, toda v povprečju še vedno prevladujejo moški. Potrdila se je tudi trditev, da so samomorilski napadalci praviloma neporočeni. To potrjujejo tudi trditve organizatorjev, da za taka dejanja ne sprejemajo posameznikov, ki imajo obveznosti do družine. Poleg tega so vse raziskave, ki sem jih zajela v diplomsko nalogo, razkrile, da je bilo več kot 80 % samomorilskih napadalcev neporočenih. To zadnjo trditev izpodbija le primer napadov v Londonu, kjer sta bila kar dva od štirih napadalcev poročena in očeta. Kljub temu menim, da lahko, ker me zanima profil povprečnega samomorilskega napadalca, to hipotezo v celoti potrdim.

Druga hipoteza, ki pravi, da je večina samomorilskih napadalcev neizobraženih ali slabo izobraženih, se ni potrdila. Raziskave so pokazale, da ima večina samomorilskih napadalcev dokončano vsaj srednjo šolo, veliko pa se jih je šolalo tudi na višji ali visoki šoli.

Tudi tretja hipoteza, ki pravi, da večina samomorilskih napadalcev pripada najnižjemu družbenemu razredu, se ni potrdila. Druga in tretja hipoteza se na nek način nanašata ena na drugo. Med samomorilskimi napadalci sicer najdemo tako najrevnejše pripadnike najnižjega kot tudi pripadnike najvišjega družbenega razreda. Večina samomorilskih napadalcev pa predstavlja povprečje družbe, iz katere izhajajo. Glede na izobrazbo in raziskave, ki so se s tem ukvarjale, lahko zaključim, da so samomorilski napadalci večinoma pripadniki srednjega družbenega razreda.

Četrto hipotezo, ki pravi, da so samomorilski napadalci motivirani z religioznimi ali drugimi ideološkimi cilji, lahko potrdim le delno. Raziskovanje razlogov, ki motivirajo posameznike, da se odločijo za samomorilski napad je zelo kompleksno, saj se razlogi med seboj dopolnjujejo. Izkazalo se je, da poleg religije in nacionalnih motivov, ki jih še prištevam med ideološke razloge, pomembno vlogo odigrajo tudi status mučenika po smrti, želja po maščevanju, kriza identitete in moč voditelja, kar velja predvsem za Tamilske tigre. Pomembni so tudi vsi ostali motivacijski elementi, toda večinoma v manjši meri. Razlogi, ki pripravijo posameznika do odločitve za samomorilski napad, so najbolj odvisni od posameznika samega, njegovih izkušenj,

želja in zunanjih dejavnikov, ki nanj delujejo; zato je treba upoštevati prav vse možne motivacijske dejavnike. Res pa je, da je vsaj en razlog, religija ali nacionalni motiv, prisoten skoraj pri vseh samomorilskih napadalcih.

Kako naprej? Ob pisanju diplomske naloge se mi je porajalo vedno več novih vprašanj. Ob prebiranju literature sem zasledila misel Horgana in Taylorja, ki pravi: »Vsakršno iskanje profila teroristov že v osnovi sloni na iskanju razlik med teroristi in neteroristi. Bolj bi se morali osrediniti na vpliv organizacije na posameznika.« (Horgan, Taylor, 2001: 17). Z mislijo se strinjam. Organizacija namreč odigra zelo pomembno vlogo tako pri načrtovanju in izvedbi samomorilskih napadalcev kot tudi pri prepričevanju posameznikov, da je samomorilski napad res edina prava pot. Menim namreč, da bi se mnogo samomorilskih napadalcev pred napadom premislilo, če ne bi bili prej deležni treninga in indoktrinacije na način, kot ga z njimi opravi organizacija.

Poraja se mi še eno pomembno vprašanje: ali bi se napadi prenehali, če bi ustregli ciljem, ki jih organizacije s samomorilskimi napadi skušajo doseči. Znano je, da je Libanon leta 1983 zajel prvi val samomorilskih napadov, leto pozneje pa so se multinacionalne mirovne enote umaknile iz Libanona. Izrael je leta 1982 okupiral Libanon, nato pa se po vedno novih valih samomorilskih napadov leta 1985 umaknil iz osrednjega Libanona in zadržal le varnostni pas ob meji. Ko se samomorilski napadi še niso končali, se je leta 2000 umaknil tudi iz varnostne cone (Štefančič, 2005: 47). Ali bi se samomorilski napadi prenehali, če bi ustregli željam organizacij, ki napade izvajajo? Ali bi našli nove cilje, za katere bi se naprej borili s samomorilskimi napadi? Ali bi se organizacije ustrašile za smisel svojega obstoja in bi vedno našle nek razlog, za katerega se je vredno boriti in žrtvovati, ali pa bi se počutile kot zmagovalke in bile zadovoljne?

In kakšno vlogo odigrajo pri tem mediji? Omenila sem, da je zelo težko dobiti podatke o samomorilskih napadalcih iz poročanja medijev. Morda je to prava pot. Na ta način ostanejo samomorilski napadalci le posamezniki, ki so zagrešili strahotno dejanje, ne pa ljudje s svojimi težavami in bolj ali manj dobrimi razlogi za tako odločitev. Bi napadi sčasoma prenehali, če bi mediji preprosto prenehali poročati o njih, če bi jih preprosto ignorirali? Na ta način bi napadi izgubili veliko prič. Habermas je dejal:

»Prisotnost kamer in medijev je spremenila lokalni dogodek (napad na WTC 11. 9. 2001, op. a.) v globalnega. Svetovna populacija je postala neštevna priča.« (Borradori, 2003: 28). Bi imeli napadi potem še sploh smisel? Ali bi bili vedno pogostejši in večji v želji, da bi jih mediji le omenili?

Mnogo je še vprašanj, ki ostajajo nerešena v povezavi s samomorilskimi napadi in napadalci. Z diplomsko nalogo sem odgrnila le del tančice za to skrivnostno in strašljivo temo. Glede na pogostost in aktualnost napadov pa lahko pričakujemo še veliko razprav na to temo.

10. LITERATURA

KNJIGE:

1. Bartol, Vladimir (2001): Alamut; Založba Sanje, Ljubljana
2. Borradori, Giovanna (2003): PHILOSOPHY IN A TIME OF TERROR; The University of Chicago Press, Chicago in London
3. Davis, Joyce M. (2003): Martyrs: Innocence, vengeance, and despair in the Middle East; Palgrave Macmillan, New York
4. Haralambos, Michael; Holborn, Martin (1999): SOCIOLOGIJA, Teme in pogledi, DZS, Ljubljana
5. Koran (2003); prevajalec Klemen Jelinčič; Atilova knjiga, Radenci
6. Milčinski, Lev (1985): Samomor in slovinci (Druga predelana in dopolnjena izdaja); Cankarjeva založba, Ljubljana
7. Perne, Boštjan (1999): Radikalni islamski fundamentalizem; diplomsko delo, Univerza v Ljubljani; Fakulteta za družbene vede; Ljubljana
8. Rajšp, Simona (2004): Ženske v islamu; diplomsko delo; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana
9. SP - SVETO PISMO STAREGA IN NOVEGA ZAKONA (1965): Stari zakon po hebrejskem, Novi po grškem izvirniku; The British & Foreign Bible Society, London; str.: 238 - 240
10. Trackrah, John Richard (2004): DICTIONARY OF TERRORISM, Druga izdaja, Routledge, London in New York
11. Ule, Mirjana (1989): Mladina – za modernizacijo slovenske družbe; Marksistični center CK ZKS, Ljubljana
12. Whittaker, David J. (2001): The Terrorism reader; Routledge, London

ČLANKI:

1. Atran, Scott (2005): Genesis and Future of Suicide Terrorism; Interdisciplines: Understanding Suicide Terrorism;
<http://www.interdisciplines.org/terrorism/papers/1>, dostop 23. 11. 2004
2. Begley, Sharon (2003): Likely Suicide Bombers Include Profiles You'd Never

- Suspect; Wall Street Journal, dostop 4. 4. 2003;
<http://www.lsa.umich.edu/psych/news/department/news/?id=81>,
dostop 27. 12. 2004
3. Brown, Stephen (2003): Russia's "Black Widows";
FrontPageMagazine.com, 25. 7. 2003:
<http://www.frontpagemag.com/Articles/ReadArticle.asp?ID=9088>,
dostop 31. 8. 2005
 4. Burgess, Mark (2003): Terrorism; A Brief History of Terrorism; CDI Center for
Defence Information, 2. 7. 2003;
<http://www.cdi.org/friendlyversion/printversion.cfm?documentID=1502>,
dostop 13. 6. 2005
 5. Clayton, Mark (2003): Probing the roots of terror; The Christian Science
Monitor, dostop 2. 9. 2003;
<http://www.csmonitor.com/2003/0902/p18s01-lehl.html>, 18. 8. 2005
 6. Cronin, Audrey Kurth (2003): Terrorists and Suicide Attacks; CRS Report for
Congress, 28. 8. 2003; http://www.mipt.org/pdf/CRS_RL32058.pdf,
dostop 2. 8. 2005
 7. Edwards, Jeff; Mulchrone, Patrick (2005): THE SUICIDE MURDERERS: "HE
has gone to London with some friends" - what worried parents said when they
called bomb helpline; Mirror.co.uk, 13. 7. 2005;
http://www.mirror.co.uk/news/tm_objectid=15729250&method=full&siteid=94762&headline=the-suicide-murderers-name_page.html, dostop 11. 8. 2005
 8. Falk, Ophir; Schwartz, Yaron; Duvdevany, Eran; Galperin, Eran (2005): The
suicide attack phenomenon: The suicide terrorism threat; ICT Associates, 10.
1. 2005; <http://www.ict.org.il/>, dostop 2. 2. 2005
 9. Feldner, Yotam (2001): '72 Black Eyed Virgins': A Muslim Debate on the
Rewards of Martyrs; Inquiry and Analysis Series; MEMRI - The Middle East
Media Research Institute; št. 74, 30. 10. 2001;
<http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives&Area=ia&ID=IA7401>,
dostop 13. 12. 2004
 10. Figheh, Yoni (2003): Palestinian Islamic Jihad and Female Suicide Bombers;
ICT Researcher, 6. 10. 2003;
<http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=499>, dostop 23. 11. 2004
 11. Geršak, David: Kamikaze – božji veter;

- <http://www.svarog.org/zgodovina/1918/kamikaze.php>, 31. 1. 2005
12. Goldberg, Jeffrey (2001): THE MARTYR STRATEGY: What does the new phase of terrorism signify?; The New Yorker, 9. 7. 2001;
http://www.jewishpublicaffairs.org/community_relations/newsanalysis/martyrs-7-17-01.html, dostop 15. 12. 2004
13. Gordon, Harvey (2002): The 'suicide' bomber: is it a psychiatric phenomenon?; Psyciatric bulletin;
<http://pb.rcpsych.org/cgi/content/full/26/8/285>, dostop 21. 12. 2004
14. Gunaratna, Rohan (2000): Suicide Terrorism: A global threat; Centre for the Study of Terrorism and Prevention of Political Violence; University of St. Andrews, oktober 2000;
<http://www.pbs.org/frontlineworld/stories/srilanka/globalthreat.html>, dostop 15. 6. 2005
15. Harel, Amos (2004): The 100th suicide bomber, 8. 12. 2004; Haaretz.com
<http://www.haaretzdaily.com/hasen/pages/ShArt.jhtml?itemNo=80841&contrastID=2&subContrassID=1&sbSubContrassID=0>, dostop 8. 12. 2004
16. Harrison, Mark (2004): An Economist Looks at Suicide Terrorism; Department of Economics; University of Warwick, 20. 1. 2004;
<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/economics/staff/faculty/harrison/papers/terrorism.pdf>, dostop 23. 11. 2004
17. Hassan, Nasra (2001): AN ARSENAL OF BELIEVERS: Talking to the "human bombs"; The New Yorker, 19. 11. 2001;
http://www.newyorker.com/fact/content/?011119fa_FACT1, 22. 7. 2005
18. Hassan, Riaz (2004): Terrorists and Their Tools - Part I: Suicide bombings driven more by politics than religious zeal; YaleGlobal, 23. 4. 2004;
<http://yaleglobal.yale.edu/display.article?id=3749&page=2>, dostop 23. 11. 2004
19. Hassan, Riaz (2004a): Suicide bombers driven more by politics than religious fundamentalism; The Electronic Intifada, 7. 5. 2004;
<http://electronicintifada.net/v2/article2637.shtml>, dostop 23. 11. 2004
20. Hopmeier, Michael; Ganor, Boaz; Goodwin, Tress; Greinke, Debra S. (2003): "There Are No Dangerous Weapons ...": Suicide Attacks and Potential Responses, julij 2003;
<http://www.homelanddefense.org/journal/Articles/Hopmeier.html>,

- dostop 2. 6. 2005
21. Horgan, John; Taylor, Max (2001): The making of a terrorist; Jane's Intelligence Review, vol. 13, št. 12, december 2001; str.: 16 - 18
22. Hosenball, Mark: BOMBERS NEXT DOOR; Newsweek, 8. 8. 2005; str.: 15 - 17
23. Hudson, Rex A. (1999): THE SOCIOLOGY AND PSYCHOLOGY OF TERRORISM: WHO BECOMES A TERRORIST AND WHY?; A Report Prepared under an Interagency Agreement by the Federal Research Division, September 1999; Library of Congress; Washington, D.C.; http://www.loc.gov/rr/frd/pdf-files/Soc_Psych_of_Terrorism.pdf, dostop 6. 6. 2005
24. Jacobson, Philip (2001): Home-grown martyrs of the West Bank reap deadly harvest; News.telegraph, 19. 8. 2001; <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2001/08/19/wmid119.xml>, dostop 13. 12. 2004
25. Jayasinghe, Amal (2004): Charismatic dropout, not religion, fuels Sri Lanka's suicide bombings; THE INTERNATIONAL NEWS, 9. 7. 2004; <http://www.jang.com.pk/thenews/jul2004-daily/09-07-2004/world/w17.htm>, dostop 13. 7. 2005
26. Knight, Andy; Narozhna, Tanya (2004): Black widow terrorists are a puzzling breed; University of Alberta; Express News, 10. 9. 2004; <http://www.expressnews.ualberta.ca/article.cfm?id=6053>, dostop 31. 8. 2005
27. Lesjak, Branko (2003): "Terorizmu bo v prihodnosti treba posvetiti ogromno pozornosti"; Terorizem; intervju opravila Andreja Burja, 9. 9. 2003; http://www.siol.net/dogodki/terorizem/default.asp?site_id=138&page_id=1040&article_id=138104003091019200094, dostop 2. 8. 2005
28. Mansdorf, Irwin J. (2003): THE PSYCHOLOGICAL FRAMEWORK OF SUICIDE TERRORISM; Jerusalem Center for Public Affairs, 15. 4. 2003; <http://www.jcpa.org/jl/vp496.htm>, dostop 13. 7. 2005
29. McConnell, Scott (2005): The Logic of Suicide Terrorism; The American Conservative, 18. 6. 2005; http://amconmag.com/2005_07_18/article.html, dostop 13. 7. 2005
30. Milner Kate (2001): Who are the suicide bombers?; BBC News; UK EDITION, 2. 12. 2001;

- http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/middle_east/2001/israel_and_the_palestinians/profiles/1249937.stm, dostop 17. 8. 2005
31. Moghadam, Assaf (2003): Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada: Motivations and Organizational Aspects; The Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University, Medford, USA; <http://search.epnet.com/direct.asp?an=9331054&db=aph>, dostop 13. 12. 2004
32. Nedog, Janez (2002): Samomorilski napadi, Blazneži – fanatiki – idealisti?; Revija Obramba, marec 2002, str.: 55 – 57
33. O'Reilly, Bill: "Personal story segment" tonight, World war III... ; O'Reilly Factor (FOX News), 10. 12. 2004; intervju z Liso Ling; EBSCOhost, 21. 12. 2004
34. Pillar, Paul R. (2004): Counterterrorism after Al Qaeda; NIC - National Intelligence Council; http://www.odci.gov/nic/articles_after_al_qaeda.htm, dostop 28. 7. 2005
35. Power, Carla (2005): The Lost Generation; Newsweek, 15. 8. 2005; str.: 21 - 24
36. Ramachandran, Sudha (2004): Tigers send a deadly message; Asia Times Online, 10. 7. 2004; http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/FG10Df03.html, dostop 18. 7. 2005
37. Ramsland, Katherine (2005): The Claiming of Patty Hearst; Crime Library; <http://www.crimelibrary.com/classics4/hearst/c>, dostop 1. 8. 2005
38. Sapsted, David; Gardham, Duncan: Lost years of the 'nice boy' who killed 25, 16. 7. 2005; news.telegraph; <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2005/07/16/nbomb216.xml&sSheet=/news/2005/07/16/ixnewstop.html>, dostop 14. 9. 2005
39. Schweitzer, Yoram (2002): Suicide Terrorism and the September 11 Attacks; ICT Researcher, 20. 10. 2002; <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=452>, dostop 23. 11. 2004
40. Štefancič, Marcel (2005): Nebeška vrata: Kako so samomorilske misije prišle v Evropo; Mladina, št. 32, 8. 8. 2005, str.: 44 - 47
41. Videmšek, Boštjan (2005): Ko ni več ničesar, ostane poslednja oblika bojevanja; Delo; Sobotna priloga, 10. 9. 2005; http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,6528&id=5e498a35fef9ef7a36c6040

0d27ff3dc04&t=html&p=8, dostop 12. 9. 2005

INTERNET:

1. Al-Aqsa Intifada (2005):
http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Aqsa_Intifada#Tactics; Wikipedia – The Free Encyclopedia, dostop 5. 6. 2005
2. Al-Qaeda (2003): <http://cfrterrorism.org/groups/alqaeda.html>; Terrorism: Questions & Answers, dostop 22. 6. 2004
3. Al Kaida prevzela odgovornost za napad v Londonu (2005): Grozi z novimi napadi po Evropi: http://www.delo.si/index.php?sv_path=41,396,84848; Delo.si: svet: Terorizem, 2. 9. 2005, dostop 12. 9. 2005
4. Black Widows (2005): <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3971>; MIPT Terrorism knowledge base: Group profile, dostop 31. 8. 2005
5. Britanci zgroženi ob razkritju napadalcev (2005):
http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,50&id=69135cb672f6182d98cdf e7a4db6e9b304&source=Delo; Delo: tiskana izdaja: svet, 14. 7. 2005, dostop 12. 9. 2005
6. Chechenya-based Terrorist (2004):
<http://cfrterrorism.org/groups/chechens.html>; Terrorism: Questions & Answers, dostop 22. 6. 2005
7. Child suicide bomber (2005):
<http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Child-suicide-bomber>,
Nationmaster.com – Encyclopedia, dostop 5. 9. 2005
8. CNN.com NATIONAL: WORLD: Timeline: Russia terror attacks; 2. 9. 2004;
<http://edition.cnn.com/2004/WORLD/europe/09/01/russia.timeline/>,
dostop 5. 9. 2005
9. Commentary (2005):
http://www.fpa.org/newsletter_info2478/newsletter_info.htm; FPA – Foreign Policy Association: Great Decisions: Guides: Terrorism, dostop 31. 8. 2005
10. Driving Forces (2005):
http://www.crimelibrary.com/terrorists_spies/terrorists/palestinians/6.html?sect=22; Crime Library: WILLING TO DIE: PALESTINIAN SUICIDE BOMBERS,
dostop 11. 8. 2005

11. Economic aftermath (2004):
http://en.wikipedia.org/wiki/September_11%2C_2001_attacks; Wikipedia – The Free Encyclopedia; September 11, 2001 attacks, dostop 13. 12. 2004
12. FPA – Foreign Policy Association (2005):
http://www.fpa.org/newsletter_info2478/newsletter_info.htm;
Great Decisions: Guides: Terrorism; Commentary, dostop 1. 8. 2005
13. Hasib Mir Hussain - London Bomber (2005):
http://libertyunites.tv/article3460-hasib_mir_hussain__london_bomber.html;
LIBERTY UNITES; Tributes, News & Opinions, 14. 7. 2005, dostop 14. 9. 2005
14. Hate preaching cleric jailed (2003):
http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/2829059.stm; BBC News, UK EDITION, 7. 3. 2003, dostop 14. 9. 2005
15. Hezbollah (Lebanon, Islamists) (2005):
<http://www.cfrterrorism.org/groups/hezbollah.html>; Terrorism: Questions & answers; Council on foreign relations, 9. 3. 2005, dostop 15. 6. 2005
16. Israel Ministry of Foreign Affairs (2003):
http://www.mfa.gov.il/mfa/mfaarchive/2000_2009/2003/1/the%20role%20of%20palestinian%20women%20in%20suicide%20terrorism; The Role of Palestinian Women in Suicide Terrorism, 30. 1. 2003, dostop 31. 8. 2005
17. Jamaat al-Islamiyya, Egiptian iaslamic Jihad (2004):
<http://www.cfrterrorism.org/groups/jamaat.html>; Terrorism: Questions & answers; Council on foreign relations, dostop 15. 6. 2005
18. Jan van Speyk (2005):
<http://www.answers.com/topic/jan-van-speyk?hl=van&hl=speijk>; Answers, dostop 13. 6. 2005
19. Journal explores suicide bomber profile (2004):
<http://www.religionnewsblog.com/7241-.html>; ReligionNewsBlog.com: Islam; AFP - Agence France-Presse, 13. 5. 2004, dostop 17. 8. 2005
20. Kriza na Kavkazu (2005):
http://24ur.com/bin/story.php?story_id=161§ion_id=3&cl=z1;
24 ur.com; Zgodbe, dostop 22. 6. 2005
21. Kurdistan Workers' party (2004):
<http://www.cfrterrorism.org/groups/kurdistan.html>; Terrorism: Questions &

- answers; Council on foreign relations, dostop 15. 6. 2005
22. Kurdistan Workers' Party (PKK) (2004):
<http://www.fas.org/irp/world/para/pkk.htm>; FAS Intelligence Resource Program, dostop 22. 6. 2005
23. Lebanon (1987):
http://www.photius.com/countries/lebanon/national_security/lebanon_national_security_suicide_bombings.html; ITA; Lebanos Suicide Bombings, december 1987, dostop 13. 6. 2005
24. London bomber called accomplices (2005):
<http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4181454.stm>; BBC News, UK EDITION, 24. 8. 2005, dostop 25. 8. 2005
25. LTTE - Liberation Tigers of Tamil Eelam (2004):
<http://cfrterrorism.org/groups/tamiltigers.html>; Terrorism: Questions & Answers, dostop 13. 12. 2004
26. MARŠ - Mariborski radio Študent (2004):
http://www2.arnes.si/~mbrmars/arhiv_april04.html; Novice: Arhiv, 30. 4 2004, dostop 23. 11. 2004
27. MOHAMMAD SIDIQUE KHAN - London Bomber (2005):
http://libertyunites.tv/article3461-mohammad_sidique_khan_london_bomber.html; LIBERTY UNITES; Tributes, News & Opinions, 14. 7. 2005, dostop 14. 9. 2005
28. Newgrounds (2005):
<http://www.newgrounds.com/portal/view.php?id=50323>, dostop 26. 8. 2005
29. Inside the mind of a 'black widow' (2003):
<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/3081126.stm>; BBC News, UK EDITION; 4. 9. 2003, dostop 31. 8. 2005
30. Palestine Islamic Jihad (PIJ) (2005):
<http://library.nps.navy.mil/home/tgp/pij.htm>; NPS – Naval Postgraduate School: Terrorist Group Profiles: april 2005, dostop 11. 5. 2005
31. Profile of a bomber (2005):
http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Suicide-bomber#Profile_of_a_bomber; Nationmaster.com– Encyclopedia, dostop 13. 12. 2004
32. Profile of Suicide Bombings (2003):
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/suicide1.html>; Jewish

- virtual library: A Division of The American-Israeli Cooperative Enterprise, vir:
Jerusalem Post, 14. 8. 2003, dostop 12. 4. 2005
33. Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC) (2005):
<http://library.nps.navy.mil/home/tgp/farc.htm>; NPS – Naval Postgraduate
School: Terrorist Group Profiles, april 2005, dostop 1. 8. 2005
34. Selfish Selflessness? (2002):
<http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&an=6595530>;
Chronicle of Higher Education, Vol. 48, št. 32, 4. 19. 2002, dostop 13. 4. 2005
35. Shehzad Tanweer 7/7 London Bomber (2005):
http://libertyunites.tv/article3459-shehzad_tanweer_7_7_london_bomber.html;
LIBERTY UNITES; Tributes, News & Opinions, 14. 7. 2005, dostop 14. 9.
2005
36. Spur (2003): http://www.spur.asn.au/News_2003_July_27.htm; dostop 13. 12.
2004
37. Suicide bombers' 'ordinary' lives (2005):
<http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4678837.stm>; BBC News; UK EDITION, 18. 7.
2005, dostop 25. 8. 2005
38. Suicide bombing (2004):
http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_bomber#Profile_of_a_bomber; Wikipedia –
The Free Encyclopedia, dostop 13. 12. 2004
39. Syrian Social Nationalist Party (2005):
<http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Syrian-Social-Nationalist-Party>,
Nationmaster.com – Encyclopedia, dostop 31. 8. 2005
40. Tamil Tigers: A fearsome force (2000):
http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/526407.stm, 2. 5. 2000; BBC
NEWS: World: South Asia, dostop 21. 6. 2005
41. The Emergence of Female Suicide Militants (2005):
[http://www.crimelibrary.com/terrorists_spies/terrorists/palestinians/9.html?sect
=22](http://www.crimelibrary.com/terrorists_spies/terrorists/palestinians/9.html?sect=22); Crime Library Terrorists: Willing To Die: Palestinian Suicide Bombers,
dostop 31. 8. 2005
42. Ulrike Meinhof (2005):
http://en.wikipedia.org/wiki/Ulrike_Meinhof; Wikipedia – The Free
Encyclopedia, dostop 1.8. 2005
43. Velupillai Prabhakaran (2005):

http://en.wikipedia.org/wiki/Velupillai_Prabhakaran; Wikipedia – The Free Encyclopedia, dostop 27. 8. 2005

44. Wanted (2005):

http://www.interpol.int/public/Data/Wanted/Notices/Data/1994/54/1994_9054.asp; Interpol; VELUPILLAI, Prabhakaran, dostop 27. 8. 2005

45. WorldNet (2005):

<http://wordnet.princeton.edu/perl/webwn?s=terrorist+organization>,
30. 8. 2005

46. 7 July 2005 London bombings (2005):

http://en.wikipedia.org/wiki/7_July_2005_London_bombings;
Wikipedia – The Free Encyclopedia, dostop 25. 8. 2005